БУБЕЙ ДАРМАЕВ 112 ЧАС СОО 500 ГА ТАРЯА ХАДАБА

УРГАСА ХУРЯАЛГЫН ЭНЭ БААТАРҺАА ЖЭШЭЭ АБАЖА, ТЭРЭНЭЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛЫЕ МЕХАНИЗАТОР БҮХЭНЭЙ ШАДАБАРИ БОЛГОХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭГТЫ!

Час бүри—4,5 гектар!

Нёдондо «СК-3» комбайнаар сезон дотор 950 гектар таряа хуряажа, Буряад ороной чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Бубей Хуриганович Дармаев энэ жэлэй ургаса хуряалгада шэнэ амжалта туйлаа гэжэ тус колхозой парткомой секретарь нүхэр Баторов редакцида мэдээсэбэ.

Энэ суута комбайнер байгша ондо СК-3» комбайндаа үргэн абасатай «ЖВН-6» жатка хабсаргажа, хамта хүдэлдэг комбайнер-залуу коммунист Хубисхал Эрдынеевтэй хамта 112 час соо 500 гектар таряа амяарлан хадаба. Тиигэжэ тэдэнэр дунда зэргээр үдэртөө 71 га, час бүри—4,5 гектар таряа хадаһан болоно.

— Мүнөө жэл комбайнаар 1000 гектарай таряа хадаха, хуряахабди,—гэһэн социалис уялга эдэнэр абанхай.

Хуряалга дээрэ һаадгүйгөөр хүдэлхэ арга агрегат бүхэндэ олгогдонхой. Комбайнай горючи, тоһо сэхэ загуунда асаржа, оньһон аргаар эюулнэ. Мүн комбайнернуудта халуун эдеэн байра дээрэнь асарагдана.

Түрүү комбайнернууд бүтээсэ ехэтэй энэ машинынгаа хойноһоо нарин нягтаар харууһалжа, таряанай үдхэн шэнэнэние харалсажа, түргэн скорость дээрэ ябуулдаг, суудхэдээ адагынь 16 час ажаллана.

Баргажанай бэрхэ механизаторто амжалтаяа арьбадхахыень хүсэе.

Республикын механизаторнууд! Бубей Дармаевһаа жэшээ абагты.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ БААТАРШАЛГА

Республикымнай колхоз, совхозуудай полинууд дээрэһээ үдэрһөө үдэртэ улам бүри һонирхолтой, хүн бүхэнэй сэдьхэл зүрхэ баясуулма мэдээнүүд соностожо байна. Таряа хуряалга хүдөө нютагуудта үргэн далайсатайгаар эхилээд, Борьёогой губидашье, Баргажан голой эрьеэршье, Түгнын таладашье, Саян уулын хормойгооршье — хаа хаанагүй трактор, комбайнуудай хүнхинөөн үдэр һүнигүй таһалданагүй. Энэ хүнхинөөн соогуур механизаторнуудай хонгёо хоолойнууд илангаяа абьяастайгаар зэдэлнэд: тэдэнэр шэн габьяатайгаар ажаллахаар зоригжоод, социалис уялгануудые абажа, мүрысөөндэ бэе бэеэ уряалнад. Механизаторнуудай мүрысөөнэй долгин нютаг бүхэндэ хүсэтэйгоор эбхэрэн байна. Борьёогой талын баатарай гаргаһан дүүсхэл Баргажан соогуур сууряатаба. Урдань үзэгдөө дуулдаагүй үндэр ехэ ажалай бүтээсэ туйлагдана.

Хуряалгын эхилһэн түрүүшын үдэр Борьёогой совхозой комбайнер В. А. Протасов халаан соо 105 гектар таряа сабшажа, үндэр бүтээсэтэ ажалай эрхим һайн үльгэр жэшээ харуулһанаараа бүхы механизаторнуудые баатаршалгада зоригжуулба. Тэрэнэй жэшээгээр Баргажанай үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер, нёдондо жэлдэ таряа хуряалгын чемпион Б. Дармаев хамта хүдэлдэг коммунис Х. Эрдынеевтэй хоюулан хүдэлмэриин 112 час соо ЖВН-6 жаткаар 500 гектар таряа хадаба гэһэн мэдээсэл абтаба. Тэдэнэр үдэрэй 71 гектар, час соо 4,5 гектар хадаһан болоно. Энэ жэлдэ хамтынгаа хүсөөр ургуулһан элбэг баян ургасаяа богонихон болзор соо, һайн шанартайгаар, нэгэшье монсогор ороохо гээнгүй хуряажа абахын тулада иимэ ехэ оролдолсотойгоор хүдэлжэ байһан таряашадайнгаа шэн габьяата ажалаар омогорхонгүй байхын аргагүй.

Хүдөөгэй үйлэдбэриин управлени бүхэндэ, колхоз, совхоз бүхэндэ мүнөө иимэ айхабтар ехэ харюусалгатай болуун хүдэлмэриин хаһа орьёлон байна. Комбайнернууд, тракториснууд, жолоошод—хэниинь хэн гэшэгүй бүхы таряашад баян ургасаараа омогшон, солбон шударгыгаар, үүсхэлтэй оролдосотойгоор ажаллажа байна. Эхэ оронойнгоо мандалда ороохо таряа элбэгээр тушаахаар зоригжоһон үйлэдбэриин управленинүүд, колхоз болон совхозууд социалис уялгануудые абажа байһанаа мэдүүлнэд. Энэ талаар хүдөө нютагуудта патриотическа ехэ хүдэлөөнэй дэлгэрээд байһандань баясамаар. Үсөөхэнөөр ообшолон хэлэхэдэ, таряа хуряалга, гүрэндэ ороохо тушаалга хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр эхилээд, урагшатайгаар үргэлжэлһөөр.

Зүгөөр түрүүшынгээ амжалтаар ханаагаа амаржа огто болохогүй. Урдамнай тон харюусалгатай, тон ехэ зорилго табигданхай. Ороохо таряа, овощ, хартаабха, кукуруза болон бусад ургамалнуудые богонихон болзор соо, бишыханшье гээлтэ хоролтогүйгөөр сүм хуряажа абаха шухала. Эндэ ехэхэн шадабари, үнэн зүрхэнэй оролдолго, дүүсхэл эдэбхи хэрэгтэй. Одоол үдэр һүнигүй, «унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүйгөөр» хүдэлхэ саг ерээ.

Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлнүүдэй алдуу эндүүнүүдые, дутуу дундануудые дабтажа яашье болохогүй. Ажалдаа орой гараха, эртэ дүүргэхэ, нобшорхо, эмхи гуримгүйгөөр хүдэлхэ, агрегат бүхэниие үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлгэхые оролдохогүй ушарнууд али олон үзэгдэдэг байгаа. Таряагаа хадажа унагаажархёод, саг соонь хуряажа абангүй, хэтэрхы удаанаар хэбтүүлхэ гү, али ороохоёо миил поли дээрэ адхажархиха, тиигээд гээхэ, гэмтээхэ гутааха ушарнуудшье тохёолдодог һэн. Энэ хадаа гэмтэ ябадал гээшэ бшуу. Хуряалгын үедэ унжагайрха гээшэ алишье талаараа ехэ муу хойшолонтой ха юм. Хамаг бүхы хүдэлмэри имагтал хаһа саг соогоо хэгдэхэ ёһотой. Тиигэбэл ямаршье оһол тохёолдохогүй.

Ургаса хуряалга—бүгэдэ арадай хэрэг гээшэ. Энээндэ хабаадахагүй хүн байха ёһогүй. Городуудайшье, хүдэлмэришэнэй тосхонуудайшье, аймагай центрнүүдэйшье ажалшад, алба хаагшад шадаха зэргээрээ таряашадта туһалха, боломоор ушартань улаан гараараа хабаадалсаха уялгатай. Илангаяа культурно-гэгээрэлэй, худалдаа-наймаанай, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаанууд ехэ юумэ хэжэ шадаха байна. Таряашадай үдэр бүриинь али бүхы эрилтэнүүдые һайнаар хангаха хэрэгтэ эдэ эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэнь айхабтар ехэ. Олохон аймагуудта полевой стануud дээгүүр саг үргэлжэ ябажа байдаг агитпоезднууд, автолавканууд эмхидхэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, Баргажанай аймагай культурын байшангай агитбригада хабарай тарилгаһаа эхилээд мүнөө болотор колхоз, совхозуудаар таһалгаряагүй ябажа байһаар. Агитбригадын составта лектор, врач, дуушад, танцашад, парикмахер-фотограф оролсоно. Баһа автолавка ябалсана. Совхозуудай хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай дунда тэдэнэй хүдэлмэри ехэ магтаалтай. Тэдэнэр колхознигуудта лекци уншана, элдэб һониин асуудалнуудай хөөрэлдөөнүүдые хэнэ, концерт харуулна. Врач Надежда Михайловна Павленко колхознигуудта медицинскэ туһаламжа хүргэнэ, ариг сэбэрые наринаар сахиха тушаа хүдэлмэри ябуулна. Агитбригадын ажалаар урмашаһан колхознигууд тэдээндэ халуун баясхалан хүргэнэ. Иимэ хүдэлмэри эмхидхэхэ арга боломжо культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаан бүхэндэ бии бшуу.

Таряа хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан хүн бүхэнэй оролдосотойгоор, шанартайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахын тулада, Эхэ оронойнгоо урдахи нангин уялгаяа таряашадай нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тулада үйлэдбэриин управленинүүдэй парткомууд, колхоз болон совхозуудай партийна организацинууд, нютагай Соведүүд, профсоюзна болон комсомолой организацинууд, ажалшадай алибаа эрилтэнүүдые хангадаг бүхы эмхи зургаанууд бодото хэмжээнүүдые абаха, үнэн зүрхэнһөө үүсхэл оролдолго гаргаха болоно.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 199 (10567) | 1964 оной августын 22, суббото | Сэн 2 мүнгэн

СОВЕТСКЭ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ РУМЫНИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА ОШОБО

МОСКВА, августын 20 (ТАСС). Румыниин Хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй, Румыниин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй, мүн РНР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегаци Бухарест ошохоёо мүнөөдэр Москваһаа мордоо. Энэ делегаци фашис дарлалтаһаа Румыние сүлөөлһөөр хорин жэлэй ойн һайндартэ байлсаха юм.

Шереметьевскэ аэродром дээрэ нүхэд Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Д. С. Полянский, Л. Н. Ефремов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков болон бусад, мүн Советскэ Союзда байгаа Румыниин Арадай Республикын элшэн сайд Николае Гуинэ делегацинe үдэшэбэ.

Советскэ партийно-правительственна делегаци Бухарест ерэбэ

БУХАРЕСТ, августын 20. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегаци мүнөөдэр эндэ ерэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Советскэ Союзай Маршал С. С. Бирюзовые Ленинэй орденоор шагнаха тухай

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй, Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа хүрэһэнтэйнь дашарамдуулан, Советскэ Союзай маршал Бирюзов Сергей Семеновичые Ленинэй орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. МИКОЯН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1964 оной августын 20.

ВЦСПС-тэ зүблөөн болоо

МОСКВА, августын 20. (ТАСС-ай корр.). ВЦСПС, мүн хүдөө ажахын, болон бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд, алба хаагшадай профсоюзай ЦК мүнөөдэр зүблөө зарлаа.

«Колхозуудай түрүүлэгшэнэр, мэргэжэлтэд, механизаторнуудта гүрэнэй пенси үгэлгэ ба социальна страховани тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол гараһанай дашарамда, профсоюзай эмхинүүдэй хэхэ хүдэлмэриин тодорхой асуудалнууд хэлсэгдээ.

Зүблөөн дээрэ ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ нүхэр В. В. Гришин үгэ хэлээ.

Нүхэр Пальмиро Тольяттиин бэеын элүүр тухай 1964 августын 20-ной мэдээсэл

Үнгэрэгшэ сүүдхэ соо нүхэр Пальмиро Тольяттиин бэень юрэнхы дээрээ хүндэ зандаа байба. Бэеын халуунинь 37,8-һаа 38,7 градус хүрэжэ, һудаһанайнь сохисо минута соо 100 шахуу, шуһанайнь дараса мүнөөдэр 170/90, амисхаалайнь тоо минута соо 24—30 болодог байгаа.

Профессор Чезаре Фругониин хабаадалгатайгаар табигдаһан программын ёһоор консилиум боложо, тэрээндэ эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша, Медицинын эрдэмэй академиин гэшүүн — корреспондент, профессор-нейрохирург А. И. Арутюновые уришка асарба. Тиихэдээ уураг тархи руунь шуһан ороогүй гү гэжэ шалгахын тула операци хэхэ гэһэн байгаа.

Профессор А. И. Арутюнов операци хэбэ. Үбшэлэгшэ операцияа һайнаар даажа гараа. Операциин һүүлээрхи үень гэмгүй үнгэржэ байна.

Академигууд: Владимир Василенко, Евгений Шмидт, Александр Артюнов.
Профессорнууд: Марио Спаллоне, Александр Марков, Роман Ткачев, Ольга Горбашева.

НУУРТА ТАЛЫН 580.000 ПҮҮД ТАРЯАН

Яруунын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй

СОЦИАЛИС УЯЛГА

Хүдөө ажахын үйлэдбэрие ашаг ехэтэйгээр хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай декабриин, февралиин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдээр зоригжожо, Яруунын үйлэдбэриин управлениин колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ороохо таряа, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые улам ехээр абаха тэмсэлдэ оронхой. Колхоз, совхозуудай тарялаанда һайн ургаса ургуулагдаа.

Колхозой таряашадай, бүхы совет арадай байра байдалые улам ажана һайн болгохо тухай Коммунис партиин, Советскэ правительствын анхарал оролдолгодо харюусан, Яруунын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд таряа хуряалга эмхитэйгээр, гээлтэ хоролтогүйгөөр дүүргэхэ, гүрэндэ ороохо таряа худалдаха түсэбөө улуулхаар шиидэбэ.

Яруунын үйлэдбэриин управлениин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд арга боломжонуудаа тодорхойлжо үзөөд, 95 мянган центнерһээ бага бэшые гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 29 мянган центнер таряа гүрэндэ худалдаха уялга абаба.

Нарһатын совхозой коллектив 17 мянган центнер таряа тушааха түсэбтэй аад, 35 мянган центнер хүргэхөөр шиидэбэ. «Дружба» колхоз 20 мянган центнер, «Комсомольский» совхозойхид 13 мянган центнер таряа гүрэндэ худалдахань.

Яруунын колхоз, совхозууд өрэхэ жэлдэ хүсэд хүрэхөөр эрхим шанартай үрэһэнэй таряа бэлдэжэ абаха, колхознигуудай ажалай түлөөһэндэ ороохо таряа үгэхэ, ниитын малда хүрэхөөр таряа талханай зүйл хадагалжа абаха байна.

Абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ, Эхэ оронойнгоо ороохо таряанай нөөсые улам ехэдхэхэ хэрэгтэ ёһотой хубитаяа оруулхабди гэжэ Яруунын ажалшад найдуулна.

(Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялганууд колхоз, совхозуудта зүбшэгдэжэ, үйлэдбэриин управлениин партийно-советскэ ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ һайшаагдаа).

УЛААН-ҮДЫН ЭЛЕВАТОР ДЭЭРЭ

Улаан-Үдын элеваторта 3-дахи үдэрөө шэнэ ургасын таряан тушаагдажа байна. Кабанскын, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудһаа үдэр һүнигүй, сэлмэг, бороотойшье үедэ хамаагүй 30—40 машинанууд хойно хойноһоо һубарилдан табилуулна. Энэмнай шэнэ ургасын дээшэ гүрэндэ тушаагдажа байна ха юм. «Коммунизм» колхозой (Улаан-Үдэ) жолоошод Илья Кауров, Павел Жарков машинаяа шадамар түргөөр ябуулжа, үдэртөө 3—4 эрьесэ хэнэ. Эдэ габшагайшуулай жэшээгээр бүхы жолоошод ажаллахаар шиидэнхэй.

Элеваторай хүдэлмэрилэгшэд, лаборантнууд Павлуцкая, Татаурова гэгшэд одоол эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр, бүхы хаба шадалаа гаргажа ажаллана. Тэдэнэр ямаршье сагта ороохо таряа ашаһан машинын ерэхэдэ ойр зуурашье һаатуулдаггүй.

Мүнөө элеваторта 350-аад тонно шэнэ жэлэй ургаса—шэниисэ, хара таряан тушаагданхай.

Зураг дээрэ: 1. Хушан шара шэниисэ ашаһан машинанууд элеваторай хашаа соо һубарилдан орожо ябана. 2. Гүрэнэй амбаарта шэнэ орооһон улам ехээр сугларааа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото, текст.

«ЗЭДЫН ҮНЭН»—БОРЬЕОГОЙ СОВХОЗДО

«Эдэ үдэрнүүдтэ Борьёогой совхозой полинууд дээгүүр ябаһан хүн бүхэн охнто ажалай дэлисэ хараһан байха. Темижбекскэ совхозойхидой арга хэрэглэн, ургаса хуряалгые тон богони болзор соо дүүргэжэ, 210 мянган пүүд таряа гүрэндэ худалдаха гэһэн уялгаяа эндэхи механизаторнууд нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ ябана.

70 часһаа бага саг соо механизаторнууд 5 мянга гаран гектар таряа хадаба. Шанарынь һайн. Хадагдаһан таряан узууртаа хэбтэжэ түргэнөөр хатана.

Хура бороошье һаад хэнэгүй. Наранай гарамсаар лэ таряа хадалга үргэлжэлнэ. Хоёрдохи фермын полинууд дээрэ 20 комбайн 46 час соо 1368 гектар шэниисэ, 550 гектар хара таряа хадаад, һүүлээрнь талын онгосонууд субаһаар нэгэдэхи фермын полинууд дээрэ гараба...

Техникээ, ургасые түргэн скоростёор хуряаха технологи механизаторнуудай эрхим һайнаар шудалһан дээрэһээ хуряалга амжалтатайгаар ябуулагдажа байна. Энэ ажахыда ургаса хуряалгын хүдэлмэри үдэршье, һүнишье зогсоногүй.

Тарялан дээрэ мүн техническэ туһаламжа үзүүлэгшэд ябажа байха. Теэд комбайнернууд эдээндэ хүсэгдэхэгүй түргөөр, шадамараар урагшаа дабшана. Техническэ түрүүшын туһаламжа үзүүлэгшэд механизаторнуудай хойноһоо ябажа үрдинэгүй шахуу».

Борьёогой совхоздо гараһан «Зэдын үнэн» газетэ редакциһаа бэшэһэн найруулга дээрэ харуулагдаба. Ургаса хуряалгын юрэнхы байдал элеэр харагдана. Таряа хуряалга дээрэ мүрысөө эмхидхэһэн, тэрэнэй дүнгүүд тухай энэ хуудаһанда уншанабди.

Таряа хуряалга дээрэ нүүдэл газетэ гаргаһаниинь Зэдын журналистнуудай һайшаалтай үүсхэл болоно.

РЕПОРТАЖ

ТАРЯАНАЙ ДОЛГИН АЖАЛАЙ ЭБХЭРЭЭН

АДХАТЫН БУЛАГ. Борьёогой элдин талын заха эндэһээл харагдажа эхилдэг. Урда Ташарай үргэн тарялан ямаршьеб хадын орой дээрэһээ харагдажа байһан мэтэ эбхэрэн долгилно. Полиин дундуур хори гаран хүсэ ехэтэ комбайнууд. Мянганшье гектар байгаа гэлэй, эдэ комбайнууд хүсэлөө һаа, юу хэхэнь һэм: нэгэ—хоёр үдэрэй талада дууһан хадажархиха ха юм даа.

Тиимэл даа, хоёр үдэрэй үнгэрһэн хойно бидэнэй ерэхэдэ үсөөхэн лэ гектар үлэһэн хэбэртэй. Үнөөхи долгилон байһан алтан шаргал шэниисын поли дээрэ гансал баалнуудай жэрылдэн һунахань харагдана. Борьёогой совхозой 2-дохи фермын хоёр мянгаад гектар полиин таряан амяарлан хадагдаһан байба ха юм.

Үглөөгүүр эртэ бидэнэр полевой стан дээрэ ерээд, тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Николай Иванович Добровтой хөөрэлдэжэ байнабди. Ажалайнгаа урагшатайгаар ябажа байһанда энэ нүхэрнай хүхюутэйшье:

— Таригдаһан шэниисымнай зуу гаран гектарынь үлөө гээшэ ха. Мүнөөдэр хахад үдэр багта тэрэнээ хадажа дүүргээд, бүхы техникээ совхозойнгоо нэгэдэхи фермэдэ ябуулхамнай. Хэдэн үдэр механизаторнууднай тэндэ ажаллаад, баалнуудайнгаа хатаха багта һөөргөө ерэжэ, суглуулан сохихо,—гэжэ бригадир хэлэнэ.

Эртын ургамалнуудай амяарлан хадагдажа дүүрэхэ сагынь ойртожол байна. Хахад үдэрэй тала! Бригадирай иигэжэ хэлэһэниие һанажашье байнабди. Теэд түргөөр лэ поли дээрэ ошоогүй һаа, комбайнернуудай хэжэ байһан ажалые харахагүй, хэрэгтэй хүнтэеэ уулзажа шадахагүй ха юмбибди.

2,5 КИЛОМЕТР! Эды утатай загуунда арбаад комбайн хойно хойноһоо һубарилдан ябана. «СК-3» комбайнуудай урда тээ 10 метр үргэн абасатай «ЖВН-10» түхэлэй шэнэ жатканууд тодхогдонхой. Нёдондо оройдоол хоёр тиимэ жатка ажалладаг байһанаа, мүнөө жэлдэ энэ совхоздо 20 гаран болобо. Дүршэлтэйшье хүнүүд хүдэлнэ. Үнгэрһэн жэлдэ «ЖВН-10» түхэлэй жаткаар мянга—мянга гаран гектар таряа хадаһан комбайнернууд Кирилл Зайцев, Афанасий Леонов гэгшэд энэ намар бэшэ комбайнернуудаа дахуулан түрүүшын мүр гаргаад, машинануудаа бүтээсэтэйгээр ашаглана. Хүдэлмэриин нэгэ үдэр соо тус тустаа 70—80 гектарта, зарим үдэрнүүдтэ зуугаад гектарта баал хэбтүүлнэ. Ямар ехэ туйлалта гээшэб! Ёһотойл замай залуушад, ёһотойл талын баатарнууд ха юм даа.

Тиихэдэ Яков Минаевич Власов түрүүшүүлһээ гээгдэнэ аал? Үгы. Арба гаран жэл соо комбайнда хүдэлһэн энэ нүхэрөө бригадир Добров ехэл магтана. Нёдондо нүхэр Власов «СК-3» комбайнаар ажаллахадаа 800 гектар таряа хуряаһан юм. Энэ жэлдэ комбайнайнгаа урда үргэнөөр мүр гаргадаг жатка тодхоод ябахадаа лаб лэ 500 гектарта баал унагаахаб, эды гектарай таряа суглуулан сохихоб гэжэ мэдүүлнэ.

....Бидэнэй полиин захада байһаар байтар Яков Минаевич сугтаа ажалладаг Георгий Пашинскитай загуунаа түргэн зуураар нэгэ тойроод хүрэжэ ерэбэ. Хоёрдохи тойролгондонь сугтаа ябалсабабди. Түрүү механизатор комбайнайнгаа мотоорые жэгдэ хүнхинүүлһээр урагшань зүдхүүлнэ. Таряанай үзүүр газарһаа өөдэ 15—18 сантиметртэ отологдоно. Баалынь гоёхоноор эбхэрнэ, хоёр талаһаа уулзаад унахадаа таряанай залаануд дундаа шорбойжо хэбтэнэ.

— Ёһотойл жатка гээшэ ха даа. Иигэжэ унагаагдаһан баалнууд түргөөр хатана. Үргэн абасань юунһээшье үлүү. Урда жэлнүүдтэ ехэнхи таряагаа хуушан жаткаар, 4 метрһээ үлүүтэй мүр гаргажа хадагша һэмди. Энээгээр бодоо һаа, шэнэ жаткамнай ажалай бүтээсые 2 дахин ехэ болгонол. Һаадгүйгөөр ажаллаа һаамнай, үдэртөө 100 гектар хүрэтэр баал унагаагдаха байна. Үргэн абасатай жаткаар хадагдаһан таряа хуряажа, сохижо абахадаашье эды гектарта хүргэхэ болонобди,—гэжэ Яков Минаевич омогорхон хөөрэнэ.

Зарим ушарта заахан юумэнэй һаалта үзүүлхэдэ агрегадайхид тэрэ зандань заһажархидаг байгаа. Хаража байхадамнай поли дээрэ хэбтэһэн ямаршьеб проволоко хажуурайнь эридэ хабшуулдаад, нэгэ шүдыень хуха татажархиба. Яков Минаевич нүхэртэеэ түргэн зуураар машинаяа байлгаад, хажуурайнгаа шүдэнэй хухарһые мэдэмсээрээ бэлэн шүдэ, таблаагай хадааһа хайрсаг сооһоо абаад, табашье минута болгонгүй заһажархина. Хойнонь ябажа байһан агрегадай хүсэжэ ерэтэр комбайниинь бэлэн болоод, урагшаа ябажархина. Харахадашни бэшэ механизаторнууд баһал иигэжэ, зарим эбдэрһэн юумэеэ түргэн зуураар заһабарилжа ажалладаг байба. Агрегадуудай ажалые һаатуулхагүйн тула ондоошье арганууд хэрэглэгдэнэ. Хэрбээ ябажа байһан комбайнуудта түлишэ, тоһоной хэрэгтэй болоо һаань, полиин захаар томо цистернэтэй автомашина ябажа байдаг.

УРГАСАШЬЕ ҺАЙН. Совхозой хоёрдохи тракторно-таряан ажалай энэ бригадада үрэһэнэй таряан бэлдэгдэдэг. Тиимэһээ һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэ абахын, баян ургаса ургуулхын хойноһоо ехэ оролдолго гаргагдаа. Энэ жэлдэ шэниисын ургаса гектар бүриһөө 15—16 центнер абтахаар тухайлагдана. Хэрбээ нёдондо гектар бүриһөө дунда зэргээр 7 центнер таряа абтаһан байбал, мүнөө жэлдэ ургасань хоёр дахин ехэдхэгдэбэ ха юм. Үнгэрһэн хабар газарынь һайнаар элдүүрилэгдэжэ тарилга хэгдэһэн, агротехникын заабаринууд наринаар сахигдаһан, энэ бригадада таригдаһан бүхы ороохо таряанай хахадһаа үлүү газарта самолёдоор хоро сасагдаһан, буртаг үбһэнһөө сэбэрлэгдэһэн байха.

— Ямар сортын үрэһэн таригданаб,—гэжэ бригадын агроном-семеновод Алексей Иванович Карповһаа асуухадамнай:

— Нютагтамнай «Онохойская-4» сортын шэниисэ таарадаг, ургаса ехээр үгэдэг. Энэ жэлдэ бүхы шэниисээ тиимэ үрэһөөр таряабди,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Гадна, ургаса ехэтэй «пшенично-пырейный гибрид» сортын үрэһэн гурбадахи жэлээ таригдажа байна. Энэнь үнгэрэгшэ жэлдэ 61 гектарта таригдаһан байбал, мүнөө 100 гектарта хүргэгдөө. Богони болзорто эдеэшэнтэдэг, шанар һайнтай иимэ сорт саашадаа бүришье ехэ талмайда тарижа байхаар хараалагдана.

***

Наратай сэлмэг үдэрнүүд тогтожо, совхозой механизаторнууд ажалаа бүришье эршэтэйгээр ябуулна. Үдэрэй 1000 гектар! Энэл даа тэдэнэй зорилго. Ороохо таряагаа богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха уялгаяа эндэхид бэелүүлнэшье. Һаяын үдэрнүүдтэ түрүүшээр хадагдаһан ороохо таряаниинь сохигдожо, алтан шаргал шэниисэнь тоог дээрэ орожо захаланхай. Аробай таряанай амтан дээжэ гүрэндэ тушаагдажа эхилбэ.

Т. ГАРМАЕВ,
манай корр.

Зэдын управлени.

ДЭЛХЭЙН ШЭНЭ РЕКОРД

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет шахта дотор нүүрhэ гаргаха нүхэ дэлхэй дээрэ эгээн түргэнөөр түнхин малтажа, ехэ илалта туйлаhантайнь дашарамдуулан, «Донецкшахтпроходка» трестын № 4 барилгын управлениин проходчигуудые халуунаар амаршалба. Эдэнэй туйлалтань коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулгада шухала хубита болохо байна гэжэ амаршалга дотор тэмдэглэгдэнэ.

* * *

Донецкэ областиин «Пролетарская-глубокая» шахтын шанха доошоо малтагдадаг стволой проходчигууд Шахтёрой үдэрэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жаргаад, гайхамшаг амжалта туйлаа. Эдэнэр июль hарада 31 худалмэриин үдэрэй туршада 6,2 метр диаметртэй 390,1 метр нүхэ малтажа, тэндээ бетон шудхан, дэлхэйн шэнэ рекорд туйлаhан байна.

(ТАСС).

ЖУРНАЛИСТЫН БЛОКНОДhОО

ЗОНОЙ НАЙДАБАРИ

Удахагүй шэнэ ургасын дээжэ гол горхоной үhандал салгидажа, гүрэндэ тушаагдажа эхилхэнь. Буряадай таряашад ехэ хүдэлмэриингөө урда тээ бэеэ зэhээд байна ха юм даа. Хэзээдэшье бэлэн байгаа ёhотой, урданьшье энэ хүдэлмэриие бэлэдхэлтэйгээр угтадаг байгаа юм.

Теэд мүнөө, урда жэлэй байдал hанажа байхадаа, блокнодоо уудалнаб. Хуудаhануудыень ирахадамни минии hайн таниха хүнэй нэрэ дайралдашана. Тэрэнэй нэрэнь Намсарай Бадмаев. Энэ хүн тушаа бодожо байхадам ямар нэгэн ушарал hанаандамни ороно.

...Нёдондо Ноёхон нютагта нэгэтэ үдэшэлэн иимэ ушар дайралдаа hэн. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо тоосоото hунгалтын партийна суглаан эхилжэ байба.

Суглаанай эхилхэл мүрөөрөө эхилжэ, элидхэлшэдэ үгэ үгтэбэ.

Элидхэлшые хүн бүхэн анхаралтайгаар шагнана.

—Таанад мэдэнэ ёhотойт,—гээд элидхэлшэ нүхэр Бадмаев шангаар үгэлбэ.—Ажахыдамнай шэнэ газар хахалхада дурагүйтэдэг улад бии гээшэ. Бэлшээриеэ бага болгохомнай гэлдэжэ ухаа алдадаг. Иимэ гэдэргээ hанаатай хүнүүдые манай партийна организаци бууруулжа шадаагүй hаа, орооhо таряа ехээр абаха аргатай байха гүбди? Үгы. Түсэбөөр хараалагдаhанhaa 5 дахин ехэ таряа гүрэндэ худалдахашьегүй hэмди.

Партийна организациин секретариин иигэжэ хэлэжэ байхада колхозой түрүүлэгшэ Петр Хайдапов: «зүб лэ хэлэнэ, бишье энээнии хододоо hанажа ябагшаб» гэжэ шэбэнэн тана. Нэгэ үдэр тооной ажаллажа ороод, колхозоо баян далай соогуур хүтэлжэ ябаhан эдэ хоёр тушаа юу хэлэлтэйб? Эдэнэр зоной ажалые ударидангүй яахань hэм. Хамтын ажалда хамаг оролдолгоёо гаргадаг, hанал сэдьхэлээ табидаг хүнүүд бэшэ аал.

...Август hарын нарата нэгэ үдэр хоёр хүнгэн автомашина удаа дараалан поли дээгүүр гүйлгэнэ. Нэгэ комбайнhaa нүгөөдэдэнь ошоно. Түрүүшын автомашинаhаа хубсаhаяа тоохондо даруулжархиhан хүн гараад:

—Түргөөр хадагты. Ешмээндээ орохо болообди!

Парторг Бадмаев иигэжэ дуугараад, саашаа гүйлгэнэ. Хойноhоонь Петр Хайдановай автомашина ябана...

Үдэшэлэн эдэ хоёр поли дээрэ уулзажа хөөрэлдэнэ. Хуушарhан «Победа» автомашинынгаа үүдые нээжэрхёод, нүхэр Бадмаевынь эсэшэhэн янзатай hууна.

—Олон комбайн ешмээнэй полидо ошоо гү,—гээд Хайдапов тэрэнhээ hурана.

—Булта үшөө гараагүй.

—Юундэ бүхы комбайнаа ешмээнэй полидо эльгээхэ гэжэ hанаба гээшэбши. Шэнисэмнай hайража унаха юм гү? Теэд, Намсарай, шинии захиралтые болюулха гэнэгүйб, хэхэл юумэеэ хэхэ байхаш.

Үглөөдэрынь эртэнэг парторгын кабинет соо хөөрэлдөөн гарана:

—Дахин hөөргэнь комбайнуудаа табигты. Ши, Намсарай, алдуу эндүү гаргаа ха юмши,—гээд түрүүлэгшэ нүхэртөө хандана.

Намсарай Гомбожапович түрүүлэгшынгээ хэлэhэн үгые зүбшөөжэ, ондоо асуудалда анхарна. Колхозой ажабайдалые харуулhан олон тоонууд... Хоёр жэл дотор энэ артель ямар ехэ хүгжөөб. hаяын жэлнүүдтэ миллионер болохонь.

Тоонууд... үшөө дахин тоонууд. Эдэнь ажалай ехэ амжалта харуулна. Зоной хэhэн бүтээhэн ажалые гэршэлнэ. Эдэ тоонууд суглаанай трибуна дээрэhээ соностоо ха юм. Бүри тиихэдэ суглаанда байhан урданай багша Ангелина Будаева hуугаад: «манай парторг hайн лэ хүн даа, хаанаhаашье ерэhэн бэшэ, манай Ноёхон нютагай хүн ха юм даа. Тэрээн тухай олон хүн hайн hайхан юумэ хэлэхэ hэн. Бальжан Дашиевай эндэ байгаагүйнь харатай. Коммунист бэшэ ха юм. Тэрэл байгаа hаа, хөөрэхэл байгаа даа»... гэжэ парторгынгоо урдаhаа хараад бодоно.

Юу болоhон байгааб? Ажалай халуун хабада артелиин гэшүүн Бальжан Дашиев парторгдо ерээд:

—Гомбожапович, туhалыт, хүбүүнэймни бэень муудаа. Врач үгы байна,—гээд хандана.

—Бальжан hуужа бай,—гэжэрхёод, парторг телефоноймгоо трубка аалихан үргэнэ.

—...Бадмаев хэлэнэб. Улаан-Үдэ намда үгыт. Министерство...

Хонходоhониинь, хэрэгынь урагшалбагүй. Бальжан газаашаа гарахаяа забдаба. Тиигэхэдэнь парторг:

—Бальжан, хүбүүгээ түхеэрэ. Би Улаан-Үдэ абаад ябахамни,—гэбэ.

...hүниин дунда Бальжан Дашиевай сонхые хэншьеб тоншоно:

—hанаагаа зоболто үгы. Хүбүүнтнай эмнэлгэдэ ороо,—гэжэ парторгын дуулгахада, Дашиевтан булта хүхилдөө бэлэй. Колхозойнь парторг иимэл hайн hайхан сэдьхэлтэй хүн.

Би парторгтой hүүлшынхэе уулзаhанаа мартагшагүйб. hүниин халаанай хүдэлжэ байхада машинын гал холоhоо яларaад, комбайнерай дэргэдэ байшаба.

—hүниндөө гансал миисгэй юумэ харадаг гэжэ бодоно гүш. Харал даа, хэды ехэ орооhо полидо орхинобши,—гээд Намсарай гэмэрнэ.

Удабашьегүй hүниин дунда яларжа ябаhан нөөхи галнай полевой станда хүрэжэ:

—Сырма, үглөөдэр комбайнернүүдые юугээр хооллуулхашниб,—гэhэн абяа дуулдаба. Намсарай Бадмаев иигэжэл үдэр hүнигүй ажалладаг байгаа.

Тэрэ коммунистнуудайнгаа, зонойнгоо дунда хүндэтэй ябадаг хадаа дахин парторгоор hунгагдаа ха юм.

С. НИКОЛАЕВ.

Хяагтын управлени.

ПРОМЫШЛЕННА ПРЕДПРИЯТИНУУДhАА АБТАhАН МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

128 АВТОМАШИНhА ХҮДӨӨ ГАРАА

№ 5 автотранспортна ажахы Ярууны үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудта 100 ашаанай машина эльгээгээ. Тэдэ машинануудай жолоошод ургаса хураалгын үедэ 50 мянган тонно орооhо таряа болон овоо зөөхэ гэhэн социалис уялга абанхай. Городтоо улэhэн жолоошод хүдөө гараhан нүхэдэйнгөө ажал хүдэлмэреэр ходо hонирхожо байдаг, амжалта туйлахадань баясадаг. Нарhатын совхоздо ажалладаг жолоошод нүхэд Выдрин, Слаетин гэгшэд үдэртөө 29 тонно ашаа шэрэхэ даабаряа 40—50 тонно хүргэжэ, бүтээсэтэйгөөр ажаллана.

«Дружба», «Коммунизм» колхозуудта хүдэлдэг жолоошод Кривецкий, Михалев, Фалилеев, Селиганов гэгшэд бэшэ нүхэдтөө ажалай жэшээ харуулна. Тэдэнэй машинанууд юрэдөө hаатадаггүй, орооhо таряагаа гээлтэгүйгөөр зөөдэг.

Үсэгэлдэр ажахын үшөө 28 машина Мухар-Шэбэрэй управлениин ажахынуудта эльгээгдэбэ.

Т. ВАСИЛЬЕВА.

ШЭНЭ ГЭРНҮҮД ЖЭРЫЛДЭБЭ

Хүрбын леспромхозой коллектив барилгашадай hайндэрэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, hайн амжалта туйлаа. Тэндэхи барилгашад жэл соо 770 дүрбэлжэн метр гэр байра ашаглалгада тушааха ёhотой байгаа. Ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, үндэр бүтээсэтэйгөөр хүдэлhэнэйнгөө ашаар тэдэнэр барилгашадай үдэртэ 670 дүрбэлжэн метр гэр байра тушааhан байба. И. К. Мартынов, И. С. Куприянов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг барилгын бригаданууд бултанhaa hайн амжалта туйлана. Тэдэнэрэй бариhан гэрнүүд хододоо эрхим шанартай байдаг.

Барилга дээрэ модошо дархашуул В. Г. Бахрушев, Г. И. Иванов, И. Т. Иванов гэгшэд үдэрэйнгөө даабари 130—140 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Н. ТЮРНЕВ.

ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ АМАРАЛТА

Буряад орон — Краснодарай хизаар, Байгал — Хара далай... Эдэ нютагууд хоорондоо 7 мянга үлүүтэй километр. Хаяар холын Алас Дурна нютагhаа ябаhан поездын вагонуудай сонхоор Кубаниин hүүлшын станциинуудай үнгэрхэ харагдана.

«Звездочка» гэhэн амаралтын гэр хэдэн арбаад томо гэрнүүд соо, далайhaa 800 метр зайда байрладаг юм. Тэрэнние тойроод магноли, пальма, дүб болон бусад элдэб янзын модонууд. Сэбэр агаартай, далайн эрьедэхи гоё hайхан газарта амархада ямаршье hайн гээшэб?!

Ганса июль hарада Сибирьhээ ерэhэн 40 гаран хүн эндэ амаржа, бэеэ эмшэлүүлээ. Тэдэнэй дунда Буряадай түмэр замшад олон. Улаан-Үдын локомотивна депогой тепловозой машинист И. А. Гурьянов, станциин нютагай комитедэй түрүүлэгшэ Л. В. Гурьянова, локомотивна депогой слесарь Н. Н. Никитина болон бусад олон хүнүүд тэндэ амараа.

Вагонно депогой хүдэлмэришэн Титов, станциин дежурна Лукачев, паровозой машинист Качин болон бусад хүнүүд ороной урда зүгэй курортнуудта амараа.

И. КУЛЕШОВ.

ЗУНДАА ҮНЕЭН БҮРИhӨӨ— 1000 КИЛОГРАММ hҮ

Зунай hарануудта үнеэн бүриhөө 1000 килограмм hү haaxa гэhэн социалис мүрысөөн Борьёогой совхозой hаалишадай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. hаалиин гүүртэ бүхэндэ үнеэдые үдэр hүнигүй оролдосотойгоор адуулхынгаа хажуугаар тэдэндээ талха таряанай зүйл эдюулнэ, үдэртөө гурба дахин hаана. Эдэ үдэрнүүдтэ силосэй ногооной сабшагдажа захалхада үдэшэниинь гүүртын үнеэдтэ нэгэ автомашина сэл ногоохон тэжээл үгтэнэ.

hаалишадай социалис мүрысөөнэй дүн арбан хоног бүри согсологдожо, hаалиин гүүртэ бүхэндэ эльгээгдэжэ, олоной анхарал татана.

Иимэл оролдосотойгоор ажаллаhанай ашаар борьёогоихид гүрэндэ hү тушааха гурбан кварталай түсэб болзорhоонь урид дүүргэхээр хараална. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1-дэхи фермын hаалишад бэлшээридээ дүтэхэнэ үнеэдээ hаажа байна.

А. БОРИСОВАЙ фото.

ГРАФИГhАА УРИДШАЛАН

Август hарада Үдын совхозой hаалишад, малшад шэнэ амжалта туйлаба. Илангаяа эндэхи 5-дахи отделениин малшад (эрхилэгшэнь А. Я. Шубин) hайнаар хүдэлжэ гараа. Тус отделениин hаалишад гүрэндэ hү худалдаха 8 hарынгаа түсэб августын 15-да 115 процент дүүргэhэн байна.

hү hаалга, гүрэндэ тушаалгаар hайн амжалта туйлаhанайнь түлөө 5-дахи фермынхидтэ совхозой дирекциин, парткомой, рабочкомой дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулба.

Гүрэндэ hү тушааха 8 hарын түсэб мүн нэгэдэхи, дүрбэдэхи отделениин hаалишад, малшад дүүргэжэ шадаа.

Энээнhээ түрүүн совхоздо hаагдаhан бүхы hүнэй 77 процентнь гүрэндэ тушаагдадаг байбал, август hарын түрүүшын хахадта тэрэнь 92 процентдэ хүрөө. Тиигэжэ энэ совхоз гүрэндөө hү худалдаха 8 hарынгаа түсэб 10 үдэрөөр урид—августын 20-до дүүргэhэн байна.

П. МИШИНСКИЙ.

Хори.

СВЕТА УРМАТАЙ ХҮХЮУН

Багаhаа хойшо аба эжыгээ дахажа, малай хойноhоо харууhалжа, үнеэ hаажа hураhан Света басаган бэеэ даажа hаалишан болохо хүсэлтэй ябадаг hэн. Энэ жэлдэ бэрхэ шуумгай энэ басаган колхозойнгоо hаалишан боложо, hаналhан хэрэгынь хүсэлдэбэ.

Колхозой элдэб ажалда оролдосотой эрхимээр ябаhан, нэгэнтэ бэшэ магтаалда хүртэhэн энэ залуу басаганда 14 шэнэ гунжадые даалгажа үгөө hэн. Түрүүшынхеэ тугаллаhан эдэ гунжануудаа бүхы зоотехническэ заабариин ёhoop саг соонь, зүбөөр эдеэлүүлжэ, hаажа, hү hаалииень улам бүри дээшэлүүлжэ байна. Үнеэдээ hаахын урда тээ заабол хүхэ дэлэнгыень сэбэрээр угаагаад, аятайханаар иидхэржэ, альбэжэ байгаад hаадаг.

Үдэртөө бүхы үнеэдhээ 40 гаран литр hү Света hаадаг болонхой. Саашадаа үнеэн бүхэнhөө бүрил ехэ hү hаахые оролдохоб гэжэ найдууланхай.

Д. ДУГАРОВ.

«Улаан-Аха» колхоз.

ХАРГЫhАА ХАДУУРАЛГА ЯРШАГТАЙ

ХОНИДЫЕ ҮРЭЖҮҮЛГЭ— хойшолуулашагүй асуудал

Мүнөө август hарамнай тэнгhээ үнгэржэ, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ халуун хаhа ороод байна.

Искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэриие хонин ажалдахи «хабарай таралга» гэжэ хэлсэдэгнай тон зүйтэй. Хэрбээ энэ үедэл хонидоо бодото hайнаар үрэжүүлэн, түл олоор абаха найдамтай hуури табижа шадаагүй hаа, хонин hүрэгөө эрид олошоруулжа, тарган мяха, ноохо элбэгээр абаха, гүрэндөө ехээр тушааха зорилгомнай миил хооhон үгэ болоод hалаха ха юм.

Тиимэhээ колхоз, совхозуудта ургаса хураалга, үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын тон халуун хүдэлмэриин хажуугаар, хонидоо hайнаар үрэжүүлхэ гээшэ баhал багa бэшэ харюусалгатай ажал болоно.

Теэд республика дотороо хониолоор үсхэбэрилдэг управленинүүдэй нэгэн— Хориин үйлэдбэриин управлениин ажахынууд энэ шухала хүдэлмэридэ хэр зэргэ hайнаар бэлдээд, ямараар үнгэргэжэ байна гээшэб?

Үшөөл hанаhанда хүрэнэгүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин управлениин совхозууд эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ муугаар бэлдээд, хангалтагүйгөөр үнгэргэhэнhөө боложо, энэ жэлдэ аяар 43 мянган эхэ хонидоо hубайруулhан гү, али түлыень гарзада оруулhан байна. Энээнhээ боложо, олохон центнер мяхан, хэдэн зуун центнер ноохон хии хосорhон болоно бшуу.

Иимэ бирагүй байдалhaa зохихо тобшолол хээд, мүнөө жэлдэ эдэ дутагдалнуудаа түргэн усадхажа, хонидойнгоо үрэжүүлгэдэ эртээнhээ hайнаар бэлдэхэ, эрхимээр үнгэргэхын түлөө бодотоор оролдохо бээзэ гэжэ hанахаар байгаа. Теэд үнэн дээрээ управлениин алишье ажахыда хонидой искусственна үрэжүүлгэдэ бэлэдхэл эрхим hайн гэхын аргагүй байба. Эндэхи совхозуудта түсэбэй ёhoop бүхыдөө 125,4 мянган эхэ хонид ороондо оруулагдаха, тэрэ тоодо 121,2 мянганиинь искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ юм. Тэдээн соо 156 отара гэхэ гү, али зуу шахуу мянган хонидынь август, сентябрь соо ороондо оруулагдажа, үбэл түрүүлэгдэхэ жэшээтэй. Тэдэ олон хонидые үрэжүүлхын тула бүхыдөө 95 искусственна үрэжүүлгын пунктнууд хүдэлхэ байгаа. Тиигэбэшье мүнөө августын тэнгhээ үнгэрөөд, искусственна үрэжүүлгын түлэг ябаха хаhын ороод байбашье, управлени дотор оройдоол 82 пункт нээгдэнхэй нэрэтэй. Тэдэньшье бүхы хэрэгтэй түхеэрэлгэ, зэр зэмсэгээр хангагдаагүй, гэр байрань задагай зайдан. Зарим совхозуудта бүри hая, июль дүүhатар шахуу, эхэ хонидынь хурьгадhaa hалгаагдаагүй ябаа. Тиимэhээ тэдэнь hайнаар бэлшээжэ, хүсэ шадал ёhoop абажа бираагүйнь ойлгосотой. Иимэ байдал илангаяа Хүрбын, «Первомайский» болон Үдын совхозуудта үзэгдэнэ.

Байгша ондо хонидой искусственна үрэжүүлгын урагшатай hайн байха, хүсын үрэ зөөлгэдэ саг ехэ гээхэгүй, үлүү гаргаша хэхэгүйн тула ажахынуудтаа дүтэлүүлэн, Хориин гүрэнэй станциинхид Хэжэнгын, Чисааныi совхозуудта хоёр шэнэ филиал нээгээ. Тэдэнэр бүри августын 1-hээ хүсын үрэ отарануудта зөөжэ захалаа hэн. Энэ hарын 15 болотор хамтадаа 8000 хэм (доза) үрэ совхозуудта эльгээгдээ. Тэрээгээрнь оройдоол 1000 гаран хонид үрэжүүлэгдээ гэхэ гү, али 5—6 мянган үрэнь хаягдаhан, хии хосорhон болоно бшуу. Энэмнай ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй гэмээр лэ тохёолдоо гээшэ. Хэрбээ искусственна үрэжүүлгэдэ бүри хабарhaa хойшо hайнаар бэлдэжэ, хурьгадаа эхэhээнь эртэ hалгаагаад, оролдосотойгоор адуулжа, хүсэ шадал hайса абхуулhан байгаа hаань, иимэ юумэн болохогүй hэн.

Үдын совхозой зарим отделенинүүдтэ мүнөөшье болотор үрэжүүлгын хүдэлмэри хүсэд эхилээдүй байhaap. Түрүүшын үдэрhөө элдэб дутагдалнууд ушаржа, ажалыень hаатуулна. Техник-үрэжүүлэгшэ нүхэр Манжиевагай хүдэлдэг пунктын гэрынь үүдэ, сонхошьегүй, досоонь стол болон бусад түхеэрэлгэ табигдаагүй, хооhон. Энэ бэдэрхэ хүсануудынь бүхэли үдэртөө хооhоор хаалгатай үнжэнэ. Тэдэниие эдеэлүүлхэ, харууhалха хүн байхагүй. Совхозой 5-дахи отделениинхид (эрхилэгшэнь Шубин, зоотехник Хлызов) мүнөө хүрэтэр үрэжүүлгээ эхилээгүй hууна. Совхозой директор нүхэр Батуев, главна зоотехник нүхэр Скосырский гэгшэд энээн тушаа hаналаа табиха бээзэ гэжэ хүлеэгдэнэ.

Хориин үйлэдбэриин управлениин анхаралда

Энэ талаар Хэжэнгын совхозойхид үрэжүүлгынгээ хүдэлмэри муу бэшээр эхилэнхэй. Бүри июль hарахаа тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсажа байhан эхэ хонидой отарын хонишодые үбhэнhөөнь болюулаад, үрэжүүлгэдээ бэлдэхыень табяа. Отара бүхэндэ техник-үрэжүүлэгшын хажууда туhалагшаар нэгэ-нэгэ санитар томилогдоо. Тэдэнэр хонишодтой хамhаад, үглөөгүүр эртэ 4 часhaa 6 час болотор ототой хонидые илгаад, бэшыень бэлшээридэ гаргана. Тиигээд хоюулан үлөөhэн хонидоо үрэжүүлээд, гаргажа, үдэшэ болотор амяарынь адуулдаг. Тэдэнээ үдэшэлэн дахин үрэжүүлээд, бэшэ hүрэгтөө ниилүүлдэг юм. Энэнь хонидые hайнаар үрэжүүлхэ, бэлшэхэ сагhаань hамшаахагүй, мүн ороондо ороhон хонидой тоо бүридхэлые зүбөөр абахадашье таарамжатай бшуу.

Тэрэшэлэн үнеэдые үрэжүүлхэ тушаа хэлэнгүй үнгэржэ болохогүй байна. Тус управлени дотор үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлгын урдань байhан 27 пунктнуудай мүнөө оройдоол найманиинь хүдэлдэг нэрэтэй. Эндэхи совхозуудта жэлэй эхинhээ хойшо ороондо opoxo ёhотой бүхы 6500 үнеэдэй 2246-ниинь гэхэ гү, али 34,5 процентнь үрэжүүлэгдээ. Энэ ехэ hанаа зоборитой байдал тохёолдоо гээшэ.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, гансашье Хориин управленидэ бэшэ, мүн бүхы республика дотор эхэ хонид, үнеэд, гүүд болоод эхэ гахайнуудые hайнаар үрэжүүлжэ, нэгыеншье hубайруулангүй, түл олоор абаха гээшэмнай мүнөөдэрэй зайлашагүй шухала зорилго ха юм.

А. БАЛДАЕВ,
Буряадай гүрэнэй племстанциин главна зоотехник.

„Элhэн дээрэ шэдүүлээд..."

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" бэшэhэнэй hүүлээр

Иимэ гаршагтай фельетон соо («Буряад үнэн», июлиин 21-нэй №) бэшэгдэhэн баримтанууд үнэн зүб байба. П. С. Гусев гэдэг ахалагша хонишоноор, хожомынь тэжээл бэлэдхэхэ бригадын бригадираар хүдэлхэ зуураа, ниитын малда сабшагдаhан 70 центнер үбhэ нюуhан байгаа. hүүлээрнь «Первомайский» совхозой хоёрдохи фермые даагшаар хүдэлхэдөө, тэрэ үбhэеэ совхозой хүдэлмэришэд Терентьев, Матвеев, Гусева, Булыгина гэгшэдтэ хубаажа үгэhэн байба. Мүн фуражир Дамба Будацыренов гэгшэ Гусевтай нюуса үгэсөө баталжа, дээрэ заагдаhан үбhые совхозой балансда оруулаагүй байгаа бшуу. Тиимэ гэмтэ хэрэг хэhэнэйнгээ түлөө П. С. Гусев гэдэг хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаба. Тиихэдэ Д. Будацыренов гэгшэдэ баhал зэмэ амсуулагдаха болоо.

Фельетон хаhа саг соогоо толилогдожо, П. С. Гусевай гэмтэ ябадалые элирүүлхэдэ туhалба гээд Хориин прокуратураhаа мэдээсэнэ.

ТЭГШЭ ГУРБАН УРАСХАЛ

hуралсалай шэнэ жэлэй уроа тээ

Маанадтай хамта автобус соо ябаhан Жамбал гэдэг үбгэжөөл Үльдэргынгөө найман жэлэй hургуулиие, тэндэ хүмүүжэжэ байгаа үхибүүдые магтан, оогшоон хөөрэнэ. Хажуудань hууга нүхэд Жамбал абые дэмжэн, баhал багшанар, hурагшад тухайгаа халуун үгэ ярилдана.

— Хэнэй ямараар ном заадагынь би мэдэнэ бэшэ ааб забдаа. Тиибэшье хүмүүжүүлжэ байhан hурагшадаарнь тухайлхада, үхибүүднай зүб лэ hургаал, болбосорол абажа байна гэхэ байнаб. Юумэн гээшэ бодото байдал дээрэ элирдэг гүб даа, гэжэ Жамбал үбгэн хэлээд, түрэл hургуулияа дүүргэжэ гараад, колхоздоо эрхимээр хүдэлжэ байhан хүбүүд, басагад тухайгаа, өөhэдынгөө hургуулида шэнэ байшан колхозой барижа үгэhэн тухай бодото байдалhaa олон юумэ дурдаа бэлэй. Тиигэжэ нютагай зоной хөөрэлдөөн дээрэhээ Үльдэргэ тээшэ ябажа үзөөгүйшье хүнэй тэндэхи hургуулиин коллективэй нютагайнгаа зоной дунда хүндэтэй, ажал хэрэгээрээ амжалтатай hайниинь тухайлаадхихаар hэн.

Үльдэргын найман жэлэй hургуулиин ажал хүдэлмэритэй дүтэ танилсаад байхада, ургажа ябаа залуу үетэниие коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ орёо, харюусалгатай уялгаа багшанарай эдэбхитэй hайнаар дүүргэжэ байhые, колхозой ажабайдалтай илангаяа нягта холбоотойгоор hуралсалайнгаа хэрэг эрхилдэгые тэмдэглэлтэй. hурагшадые ажалда дуратайгаар, хүдөө ажахын хүдэлмэридэ дүрэтэй, шадабаритайгаар хүмүүжүүлхэ талаар hургуули, колхоз, түрэлхид хадаа нэгэн хамта оролдоно. Ёhотойл тэгшэ гурбан урасхал мэтэ даа!

Түрэл hургуулияа дүүргээд, түсхай мэргэжэлтэ hургуулида hурахаhаа урид ажалай амта танижа, колхозой ажалда хүдэлhэн олон тоото хүбүүд, басагад мүнөө эрхим hаалишад, хонишод, механизаторнууд болонхой. «Коммунизм» колхозой түрүү hаалишан залуу басаган Цырма Лыктынова 1963 ондо үнеэн бүриhөө 2170 литр hү hаагаа. hаял бэеэ даагаад хүдэлжэ байhан Цырма 1700 литр hү hааха гэжэ уялга абахадаа яалдагшаабиб гэжэ hанаhан аад, сүг ажалладаг эгэшэ нүхэдэйнгөө халуун туhаламжада түшэглэн, үнэн зүрхэнhөө оролдоод байхадаа, иимэ ехэ амжалта туйлаа бшуу. Мүнөө hуралсалай шэнэ жэлhээ Цырма хүдөө ажахын институтда hypaxa болоо. Багашаа, hургуулида hурахаhаа хойшо, мүн лэ ажалай дуршал олоhон Балбар Ринчинов мүнөө комбайнерай мэргэжэлтэй. Энэ залуу механизатор шэнэ ургасын хураалгада түгэс бэлэдхэлтэйгээр ороод, түрүүшын үдэрhөө даалгабаряа үлүүлэн дүүргэнэ.

Олон түмэн үхибүүд hургуулидаа hуралсажа байхынгаа хажуугаар забтай сүлөөтэй сагтаа түрэл колхоздоо али болохоор туhалдаг. Жэшээлхэдэ, үнгэрhэн үбэлдөө, хабартаа хүмүүжүүлэгшэ Даши-Ханда Аюшеевна Цыбеновагай ударидалга доро интернадта байдаг hурагшад гидропон аргаар гурбан тонно таряа ургуулжа, парай хурьгадта ногоон тэжээл бэлдээ hэн. Мүнөө зунай амаралтын үедэ ахаа классуудай бүхы hурагшад нооhо хайшалалгада, үбhэ сабшалгада, силос даралгада эдэбхитэй, шударгыгаар хүдэлжэ байнхай.

hуралсалай таhагые даагша, багша Людмила Федоровна Шишкова шабинартаяа хамта бишыхан гол горхонуудай үhые газар уhалалгада хайшан гэжэ ашагтайгаар хэрэглэхэб гэжэ ажаглалта хэдэг болонхой. Харгааhата голой hужааг, haба үзэхэ хараха гэжэ үхибүүд энэ зундаа тиишэ аяншалhан байна. Колхозой сабшалан үhалдаг үбгэдтэй нягта барисаатай, тэдэндэ али болохоор туhалдаг түсхай бүлэг hурагшад ёhотойл луговодууд болонхой.

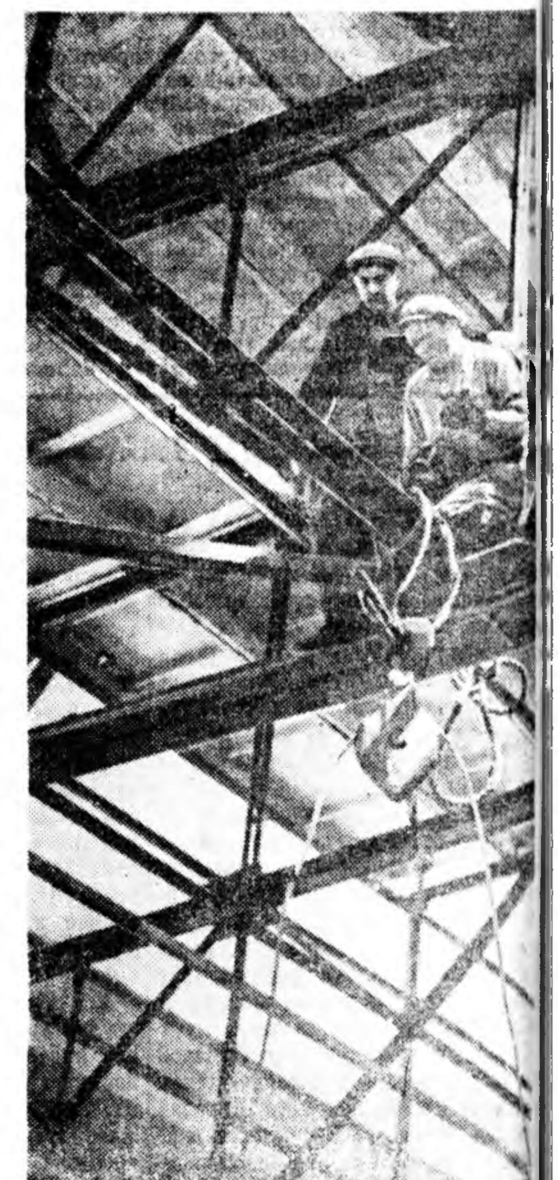
Үльдэргын hургуулиин хүмүүжэгшэд гол зорилгоороо — эрдэм бэлиг шудалха талаараашье hайн амжалтатай. Номдоо муу шабинар тон хомор. Тоомоо таhарhан, hургуулиин журам эбдэhэн hурагша огто үзэгдэдэггүй. hуралсал-хүмүүжүүлгын талаар Үльдэргын найман жэлэй hургуули түрүү hургуулинуудай нэгэн гэжэ тоологдодог. Энэ hургуули уялгата найман жэлэй hуралсал тухай Хуули жэл бүхэндэ жэнхэдгүй сахидаг. hуралсалай гол программаhаа гадна, hургуулиин шабинар нютаг ороноо шэнжэлэлгээр, домог түүхын асуудалаар ехэтэ hонирходог юм. hурагшадай хүсөөр «Коммунизм» колхозой түүхэ намтар бэшэгдэжэ байнхай. Нютаг зоной урданай харанхы барга байдалые мүнөөнэй гэгээрhэн үе сагтай сасуулан жэшэжэ үзэхын тэдыс hурагшад колхозник Цырелбазар Доржиевай абатанайнь хуушан hандархай гэрэй, Цыренбазартанай мүнөөнэй томо байшангай македүүдые уралан дархалжа, олоной газарта табиhаниинь, хүн зон ехэтэр hонирхон харана. hурагшад түүхын, нютаг ороноо шэнжэлэлгын үшөө олон hонирхолтой материалнуудые суглуулханхай, суглуулхашье зорилготой.

hургуулиин ажабайдалдахи хэрэглэмжэ, эрилтые гүйсэд хангаха талаар «Коммунизм» колхоз өөрынгөө талаhаа мүн лэ ехэхэн хүсэ, анхарал оролдолго гаргадаг гэжэ онсо хэлэлтэй. Гурбан зуун хорин hурагшадай hууритай hургуулиин типовой байшан артелиин хүсэ, зөөреэр баригдажа дүүргүүтэй байна. Барилгын хүдэлмэри тон нарин нягтаар, сэбэр гоёор хэгдэнхэй. Эндэ наhажаал колхозчигууд, пенсионернууд — хамтадаа 15 хүн эдэбхитэйгээр ажаллаа. Дала наhатай Цыден Дубчанович Дубчанов, Василий Павлович Филиппов, жара наhатай Жамбал Цыбикжанов, Базар-Пунсэк Агбанов гэгшэд илангаяа hайнаар дархалаа. Тиихэдэ hургуулиин үхибүүд өөhэдынгөө мастерскойдо багша Жамьян-Доржи Цыжипович Цыжиповэй хүтэлбэри доро hургуулиингаа шэнэ байшангай рама, палисадник уралан дархалhан магтаалтай.

Иигэжэ hургуулиин багшанар, үргэн ниитэ түрэлхид шэнэ үеын шэнжэтэй залуу халааниие эрхим hайнаар хүмүүжүүлнэ.

Г. БАДАШКЕЕВ,
Буряадай Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

Улаан-Үдын оньhожоруулагдаhан шэлэй заводто техникынгээ талаар шэнэдхэгдэн хибилгагдаhан корпусууд олошоржо байна. Задой машинно-ванна цехэй дээрэхи хушалта хэгдэжэ дүүрэхэ дүтэлөө. Тэрэнтэй хамта хэдэн шэнэ машинануудай хабсаралга хэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: машинно-ванна цехэй дээрэхи хушалта хабсаралга хэгдэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной августын 22.

СЕПГ-эй ЦК уласхоорондын зүблөө зарлаха тушаа

БЕРЛИН, августын 20. (ТАСС). СЕПГ-эй Центральна Комитет КПСС-эй Центральна Комитедтэ бэшэг эльгээгээ гэжэ эндэ тунхаглагдаа. СЕПГ-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Вальтер Ульбрихтын гараа табиһан бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ гэбэл: Германиин нэгэдэмэл социалис партиин энээнэй урда тээ оло дахин дуулаһан өөрынгөө хараа бодолтой шэлдүүлэн, 81 коммунис болон хүдэлмэришэнэй партиин түлөөлэгшэдэй уласхоорондын зүблөө дары зарлаха тон шухала болоод байна гэжэ тоолоно. Тиимэһээ, уласхоорондын зүблөөндэ бэлдэхын тула, 26 коммунис партиин түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн редакционно комиссие 1964 оной декабриин тэн багаар зарлаха гэһэн Центральна Комитедэй дурадхалые СЕПГ-эй Центральна Комитет зүбшөөнэ. Энэ комиссида хабаадаха СЕПГ-эй түлөөлэгшэд болгогдон Центральна Комитедэй гэшүүд Герман Матерн, Герман Аксен, Петерр Флорин гэгшэд томилогдоо.

Баалалтаар абхуулһан шиидхэбэри

АФИНА, августын 20. (ТАСС). Кипртэ эсэргүү эзэрхэг түримхэй хуралганууд дахин дабтагдахагүй лэ лаб найдахаар бэшэ байһан үнөө сагта Грециин зэбсэгтэ хүсэнүүдые НАТО-гой мэдэлдэ дахин бугаха тухай шиидхэбэри хадаа Кипртэ эсэргүү шэнэ добтолгын болоо һаань тэрэ ольтарогые хамгаалха арга боломжые бага, национальна политика ябуулхын тула шухала эрхэгүй болгоно, тиихэдээ империалистнуудай түрилтэ хэхэдэ правительствын бүүжа үгэһэн ябадал болоно гэжэ зүүнэй үзэлтэ нэгэдэмэл демократическа партиин гүйцэдкомой мүнөөдэр эндэ тунхаглаһан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Баруунай үзэлтэн болон НАТО-той холбоо барисаатай гэжэ мэдээжэ болоһон Грециин национальна оборонын министр Гаруфалиас гэгшые Кипр эльгээхэ гээшэ бодомжогүй хэрэг гэжэ энэ гүйсэдком тоолоно.

НАТО-гой зүгһөө империалистнуудай болон Грециин баруунай үзэлтэнэй хэһэн түрилтэдэ правительствамнай харюу сохилто хэжэ, Кипр тухай асуудалда тэрэниие бэеэ даанхай гүрэн байлтаха гэһэн хатуу политика ябуулхыень гүйсэдком эринэ.

Арад зондо харша хуули

ГАВАНА, августын 20. (ТАСС). Бразилиин национальна конгресс арад зоной үргэн хэрэглэмжын эд бараанда тохоогдохо алба налог 30 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараһан хуулиин проект баталан абаа.

Бразилиин хүдэлмэришэнэй парти энэ хэмжээе буруушаатаад, алба налог ехэ болгохо гээшэ хүн зоной ажаһуудалые үнэтэй болгожо, ажалшадай байдал муудуулха ябадалда хүргэхэ юм гэжэ тэмдэглэбэ гээд Пренса Латина агентствын корреспондент Рио-де-Жанейроһоо дамжуулна.

„Кипртэхи байдал дээрэһээ һанаа зоборитой болобо“

ЛОНДОН, августын 20. (ТАСС). Кипрдэхи байдалые зүбшэн хэлсэхын тула, европейскэ советэй министрнүүдэй комитедэй яаралтай хуралдаан зарлахые Европын советэй консультативна ассамблейн түрүүлэгшэ Пфлимен, мүн тэрэнэй политическэ комиссиин түрүүлэгшэ Сэр Стрей гэгшэд эрибэ гээд Рейтер агентство мэдээсэнэ.

Европын советтэ хабаададаг 17 гүрэнэй, тэдэнэй дунда Кипрэй, Грециин, Турциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд тэрэ комитедтэ ороосодог юм.

Министрнүүдэй комитедэй мүнөөнэй түрүүлэгшэ Хальвард Ланге (Норвеги) гэгшэдэ хандахадаа, «Кипр дээрэ мүнөө тохёолдоһон байдал һанаа зоборитой болоод байһан зангаараа» гэжэ Пфлимлен Срей хоёр заана.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДА

СЕПГ-эй Центральна Комитет КПСС-эй дурадхалые дэмжээ

Кипрэй арал дээгүүр хара үүлэн бөөгнэрһөөр

США-гай сэрэгэйхидэй аваша

Гүйраншадай олошорһон дээрэһээ.

Алууршан Салазар Чомбе хоерой байра нэгэн

Алжирай 380 кинотеатр гүрэнэй мэдэлдэ оробо

У Н Ш А Г Т Ы

Һанаагаа ехээр зобоно

ПАРИЖ, августын 20. (ТАСС) Мүнөө үедэ хоёр Конгын хоорондохи харилсаануудта тохёолдоһон байдалые мүрдэжэ үзэхын тула комисси эльгээхэ гэһэн гүйлтатайгаар Конгын правительство (Браззавиль) Африкын нэгэдэлэй эмхидэ хандаба гэжэ ФП агентствын корреспондент Браззавильһаа мэдээсэнэ. Африкын нэгэдэлэй эмхиин генеральна секретарьта Конгын гадаадын хэрэгүүдэй министрэй эльгээһэн бэшэг соо заагдаһанай ёһоор, тиимэ комисси эльгээхэ хэрэг заашье хойшолуулха болоо һаа, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байха хэрэгтэ горитой уршаг татажа болохо гэнэ.

— Бүгэдын мэдэһээр, Конгын премьер (Леопольдвиль) Чомбе Конгын бүһалгаашадта туһаламжа үзүүлжэ байһанайнь түлөө «алаха хюдахаб» гэхэ мэтээр Браззавилиие занаһан байгаа.

Конгодо (Браззавиль) мэдэлтэй бүхы хүнүүдые орон дотороһоо сүлэжэ гаргаха тухай указда үсэгэлдэр Чомбе гар табяа. Тиихэдээ тэдэнэй эд зөөриие хуулиар хураажа абаха гэбэ.

Оранда митинг болобо

АЛЖИР, августын 20. (ТАСС). Малиин президент Модибо Кейта президент Бен Беллатай, мүн тэдэнтэй сут ябалсаһан хүнүүдтэй хамта үсэгэлдэр Оран хотодо ерээ. Тэндэхи улад зон хүндэтэ айлшанаа баяртайгаар угтаба. Энэ хотын промышленна предприятинуудай нэгэндэ ошожо үзэһэнэйнгөө һүүлээр хоёр президент городой захиргаанай газарта политическэ хэлсээ хэжэ үргэлжэлөө.

Оранда һуудаг зоной ехэ митинг үдэшэлэн Ноябриин 1-нэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ болоо. Президент Бен Белла үгэ хэлэхэдээ, «мүнөөдэрһөө эхилжэ Алжирай 380 кинотеатр гүрэнэй мэдэлдэ оробо» гээд, тэндэ суглараншадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан соносхобо.

Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн президент Модибо Кейта колониальна дарлалтада, империализмда эсэргүү тэмсэгшэ Африкын арадуудай нэгэдэл бэхижүүлхые уряалаа.

Англиин «Бурмингам пост» газетэдэ толилогдоһон зураг дээрэ: «Коппис Коллерн» шахтын горняк Фрэнк Роберто харуулагдана. Тэрэнэй ажаһуудалда хүндэ хүшэр үдэр тохёолдоо—мүнөөдэр һүүлшынхеэ ажалда ошохонь. Тэрэнэй хүдэлдэг шахта үглөөдэр хаагдахань.

Ф. Роберто шахтада 43-дахи жэлээ хүдэлжэ байна. Энэ үе соо нимэрхүү байдалтай нэгэнтэ бэшэ тэрэ ушарһан. Урдадаа хүдэлжэ байһан шахтань баһал хаагдажа, хүдэлмэришэдынь ажалгүй үлэһэн байгаа.

ТАСС-ай фото.

Тулалдаан үргэлжэлһөөр...

НЬЮ-ЙОРК, августын 20. (ТАСС). Телеграфна агентствонуудай мэдээсэһэнэй ёһоор, Киву провинциин ниислэл хотодо бүхэли һүниндөө зогсонгүй тулалдаан боложо үргэлжэлөө. Гастон Сумиало гэгшын восстани хэһэн отрядууд түс хотын түб тээшэ дабшажа ябанхай. Европынхидэй һуудаг үйлсэ гудамжада, түбхын түрүүн почтын, Бельгиин консульствын дэргэдэ, буудалдаан болоһоор.

Ассошиэйтед пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Европын зониие нүүлгэжэ абаашаха гэһэн шалтаг баряад, США-гай агаарай-сэрэгэй хоёр самолёт Букавуда ерэжэ, «дайлалдан байгаа гарнизондо» сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые, мүн түгэс зэбсэгтэй 90 ябаган сэрэгүүдые асарба гэнэ. Зүгөөр, нэмэжэ ерэһэн сэрэгүүд правительственна сэрэгүүдэй байдалда балай ехэ хубилалта хээгүй юм ха.

Грециин буруушаалга

ПАРИЖ, августын 20. (ТАСС). Үсэгэлдэр Родос, Самос гэжэ греческэ аралнууд дээгүүр Турциин самолёдуудай ниидэһэниие буруушажа, Грециин правительство Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида, мүн НАТО-гой хүтэлбэрилэгшэдтэ мэдүүлбэ гэжэ Франс-пресс агентствын корреспондент Афинаһаа мэдээсэнэ.

Грециин правительствын шиидхэбэри

АФИНА, августын 20. (ТАСС). Кипртэ тохёолдоһон байдалтай дашарамдуулан, НАТО-гой мэдэлһээ гаргажа абаашаһан өөһэдынгөө сэрэгүүдые дахин тэрэнэй хиналта доро бусааха гэжэ Греци шиидхэбэ. Король Константинтай зүбшэһэнэйнгөө һүүлээр, Грециин премьер-министр Папандреу үсэгэлдэр энээн тухай соносхоо.

Чомбе Салазартай хамжаба

БРАЗЗАВИЛЬ, августын 20. (ТАСС). Эндэ тунхаглаһан мэдээсэл соогоо Конгын (Леопольдвиль) республикые сүлөөлхэ национальна совет хадаа Португалиин колонизаторнуудтай Моиз Чомбын холбоо барисаатай болоод байһаниие элишэлнэ.

Португали тээшэ намда хэрэгтэй шухала буу зэбсэг болон һомо хэрэгсэл Анголодо халагалжа байһан юм гэжэ Чомбе хуулита ёһоор, мэдэрһэн, мүн олондошье дуулгаһан байна гэжэ тэрэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Тиигээд мүнөө Португалиин колонизаторнууд тэрэ буу зэбсэгүүдые Конгын арад зондо эсэргүүсэхэ тэмсэл хэхын тулада, Чомбедэ дамжуулан үгэжэ байнхай.

Салазарай правительствын ехэхэн туһаламжатайгаар «Каса Дель Нортес» гэжэ Португалиин фирмэ дурсагдаһан буу зэбсэг болон һомо хэрэгсэлнүүдые Чомбедэ абаашажа үгэнэ. Тиигээд ерэхэлээрээ, бүхы Африкын буруушааһан Салазарай колониальна засаг түрэ энэ уласхоорондын империализмын туһамаршантай ганзага нэгэдэжэ хамжаад байна гэжэ түс мэдээсэл соо заагдана.

Африкын нэгэдэлэй хэрэгһээ урбагша гэжэ Чомбые олоной дунда элишэлээд, тэрээнтэй бүхы харилсаагаа болюулхые сүлөөлэлтын национальна совет Африкын оронуудай правительствонуудые уряална.

«Африкадахи саг гээшэ Америкын гү, али Португалиин часа бэшэ, харин Африкын өөрынь часаар ябажа байна, колониализмын үе галабай эсэслэн барагдаһаниие энэ алууршан Чомбедэ харуулха саг тулаа»— гэжэ тэндэ хэлэгдэнэ.

ПАТРИОДУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ ГАЗЕТЭ

Венесуэлын коммунис хэблэлэй хуудаһануудһаа

Венесуэлын коммунистнуудай хэблэлэй орган—Трибуна популяр» (Арадай трибуна) гэжэ газетэ урдамнай дэлгээтэй байба. Хэмжээниинь балайшье ехэ бэшэ—листовкын түхэлтэй хэдыхэн хуудаһанууд даа. Теэд газетын үүсэниинь, революционно абьяас зоригынь ямар ехэ гээшэб! Нюусаар хэблэгдэдэг «Трибуна популяр» газетын ээлжээтэ номерой гараха бүхэндэнь хархис этэгээдүүд ухаа мэдээ табидаг юм.

Бүри Бетанкурай байха үедэ полициинхид, солдадууд түс газетын хэблэгдэдэг типографиие ходо һандаргадаг, машинануудыень эбдэдэг байһан. Тиигээд засаг баригшад һүүлдэнь энэ газетые бүри хорижорхёо һэн. Гэбэшье, засаг баригшад «Трибуна популяр» газетые дуугай болгожо шадаагүй.

Хэһээлтэ, харюулай хэгдэбэшье, Венесуэлын патриодуудай баатар зоригтой үгэнүүд газетын хуудаһануудта толилогдожол байна.

Мүнөө Боливарай ахэ орондо ямар юумэнэй боложо байһан тухай мэдээнүүдые бүхы орондоо, бүхы дэлхэйдэ «Трибуна популяр» соносхон тунхаглана. Мүнөө Венесуэлын олон мянган эрхим хүнүүд, тэрэ тоодо Коммунис партиин генеральна секретарь Хесус Фариа, тэрэнэй олон нүхэд түрмэдэ хаагдаад, зобожо байна.

Дүлэтэ революционер Густаво Мачадошье баһал түрмэдэ байһаар. Энэ хүн эгсэ 50 жэлэй саада тээ, 15-тай хүбүүн ябахадаа, Гомес гэдэг хэрзэгы шэрүүн зонхилогшын урдаһаа зоригтойгоор тэмсэһэнэйнгээ түлөө «Ларотонда» түрмэдэ түрүүшынхеэ ороһон юм. Тиихэдэнь «Трибуна популяр» газетэ иимэ эхитэй түрүү бэшэг толилһон: «Амар мэндэ, Густаво! Арад зон шамайе дары сүлөөлхэ эрилтэ табина». Энэ түрүү бэшэг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Трибуна популяр» газетэ коммунистнуудай, венесуэл арадай үмэнэһөө хүндэтэ Густавадаа — түрүүшынгээ редакторта аха дүү ёһоной амар мэндые хүргэнэ. Густаво —бата зоригой, омог сэдьхэлэй жэшээ, шэнэ үеын тэмсэлшэдэй ёһотой багша мүн. Густаво шамдаа амар мэндые хүргэнэбди! Удаан саг соо хаалтада һууха гүйншни, сүлөөдэ гарахыешни хүсэнэбди!..»

Хархис засагаархидай түрмэдэ удаан зобожо байгаа патриодуудые сүлөөлхын түлөө «Трибуна популяр» эсэшэ сусашагүй тэмсэнэ. Эдэ патриодуудые диктатор Ромуло Бетанкурай байха үедэ түрмэдэ хааһан юм. Теэд, мүнөөнэй президент Рауль Леони гэдэгшье хэһээлтын политика болюулнагүй.

Политическэ хэрэгээр хаалтада ороһон хүнүүдые сүлөөлхын түлөө тэмсэл бүхы орон соонь дэлгэрэнхэй. Түрмэһөө сүлөөлхын түлөө тэмсэлшэдэй национальна ехэ суглаан һая болоо. Тэрээндэ Венесуэлын элитэ ехэ ниитын ажал ябуулагшад хабаадалсаа.

«Түрмэһөө табиюлха эрилтэ хэхын тула һаяхан национальна суглаа зарлаһан ушар венесуэл арадай хүсэл эрмэлзэлые харуулна»,—гэжэ «Трибуна популяр» газетэ бэшэнэ. «Тиихэдээ арад зон демократическа эрхэ сүлөөе, ороной конституциие тоодог болгохын түлөө тэмсэг».

Энэ нюуса газетэ олон мянган хэһэгээр орон соогуураа тараагдана. «Трибуна популярые» Каракасай хүдэлмэришэд, студентнүүд, таряашад, баатарлиг партизанууд бэе бэедээ дамжуулан уншадаг. Энэ газетэ бүхы венесуэл арадай хүсэл эрмэлзэлые харуулна бшуу. Хюдалсаанай политикаяа болюулхыень Венесуэл арад правительстваһаа эринэ. Тиихэдээ орон соохи байдалые амгалан болгохын тула революционернүүд бүхы шадалаараа оролдоно.

Теэд Леони гэдэгэй правительство юу хэнэб? Тэрэ правительство демократическа зургаануудые улам ехээр мүрдэнэ, партизануудай районуудта бүри шангаар добтолно. Гэхэ зуура, эндэхи патриодууд эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ арад түмэнөө бүри эршэмтэйгээр элсүүлнэ.

«Мүнөө бүхы юумэ правительстваһаал болохо байха. Олониитэ зон, арадай эмхи зургаанууд, политическэ партинууд иимэ асуудалда эли тодо харюу үгэхыень правительстваһаа эрихэ ёһотой. Энэ правительство орон соогоо амгалан байдал тогтоохо хүсэлтэй гү, али хүсэрхэлгын политикаяа үргэлжэлүүлхэ һанаатай гү?—гэжэ «Трибуна популяр» асууна.

Ю. ИВАНОВ, (АПН).

Социалис оронуудаар

ПЛОВДИВ ДЭЭРЭХИ ТУГУУД

СОФИЯ. (АПН-эй корр.). Эртэ урдын Пловдив үнинһөө хойшо Болгаридахи яармагай хото гэжэ тоологдодог. 1892 ондо ороной түрүүшын яармаг эндэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Арадай засагай жэлнүүдтэ Марица мүрэнэй зүүн бэедэ яармагай городок бодхоогдонхой. Тэрэнь 70 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай юм.

Байгша оной сентябриин 13-һаа 27 болотор Пловдивто уласхоорондын 21-дэхи яармаг үнгэргэгдэхэнь. Болгариин социалис революциин 20-дохи жэлэй ойдо зорюулагдажа, республикын ажахын, соёл культурын талаар түйлагдаһан асари ехэ амжалтануудые харуулха.

Дэлхэйн хэдэн арбаад гүрэнүүд, хэдэн зуугаад фирм болон нэгэдэлнүүд Пловдивтохи уласхоорондын яармагые һонирхожо байна. Һаяар Пловдивто 35 гүрэнэй тугууд намилзахань.

МИЛЛИОН ХҮН НИИДЭХЭ

БЕЛГРАД. (АПН-эй корр.) Югославиин карта дээрэ агаарай шэнэ харгы жэл бүри тэмдэглэгдэдэг. Жэшээнь, Сплита, Риека, Бора, Сараево городуудта мүнөө үеын аэродромууд баригдахань.

Европа, Ази, Африка болон Америкын 40 гүрэнэй 46 городтой уласхоорондын агаарай замууд Югославиие холбодог. Ороной агаарай замаар нёдондо жэл 775 мянган хүн ниидэһэн байгаа. Байгша ондо энэ тоо нэгэ миллиондо хүрэхөөр хараалагдана.

СОВЕТ СЭРЭГШЭДЭЙ ДУРАСХААЛДА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Халхын гол шадар Японой булимтарагшадые илаһанай 25-дахи ойтой дашарамдуулан, монгол арадай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанги байдалай түлөө тэмсэжэ ами наһаяа алдаһан совет сэрэгшэдэй памятник Чойбалсан хотодо нээгдэбэ гээд, МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо С. Лувсан, армиин генерал А. Л. Гетман түрүүтэй советскэ делегаци, городой ажалшадай түлөөлэгшэд памятник нээхэдэ байлсаа.

«ХАРА АЛТАН» ОЛДОБО

БУДАПЕШТ. (АПН-эй корр.). Венгриин урда районуудта бэдэрэлгэ хэдэг геологууд нефть олобо. Санк тосхонһоо холо бэшэ малтагдаһан скважинануудһаа «хара алтан» гаража эхилээ. Нефтьтэй шэнэ район һаяар ашаглалгада орохонь.

ХАНИ БАРИСААНАЙ БҮЛГЭМ СЪЕЗДДЭ БЭЛДЭНЭ

ВАРШАВА. (АПН-АРпресс). Поляк-совет хани барисаанай бүлгэмэй VII съездэ бэлдэхэл Польшодо хэгдэжэ байна. Нютагай болон воеводско отделенинүүдэй тоосоото- һунгуулиин суглаануудта 30 мянга үлүүтэй делегадуур хабаадалсаа. Поляк-совет хани барисаанай бүлгэмэй Главна правлениин секретарь Тадеуш Ксенжек манай корреспондентдэ иигэжэ хэлэбэ:

— Советскэ Союзай эдир ханинарай 16500 кружок ПНР-тэ нээгдэнхэй. Эдэ кружогууд ороной 2 миллион үлүүтэй һурагшадые нэгэдүүлнэ. Ойлгуулалмжын, пропагандын хүдэлмэриин шанар һайжаруулагдаа. Мүнөө 3 мянган лекторнүүд түлөөһэгүйгөөр — һайн дураараа лекци уншана. СССР-тэ коммунизм байгуулгын асуудалнууд тушаа бүлгэмэй лекторнүүд онсо анхарал хандуулдаг.

Энэ бүлгэмэй ээлжээтэ съезд декабрь һарада болохо юм. Польшын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, совет-поляк хани барисаанай бүлгэмэй, бусад социалис оронуудай делегацинууд хабаадалсаха. Энэ съездэнь бүлгэмэй 20 жэлэй турша соо хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолоод, манай арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые хараалха юм.

ЭРДЭМ УХААНАЙ ХҮСЭН

МҮРЭНҮҮДЫЕ ОНДОО ТЭЭШЭНЬ УРАДХУУЛАА ҺАА...

КАТУНЬ ГОЛОЙ ЭХИНДЭ

Катунь голой эхиниинь Белуха гэдэг хадын урда тээхи бооридһоо гарадаг юм. Түрүүшын арба-хорин километртэ Алтайн хайр шулуун дээгүүр бурьялан урдадаг...

Һайрамай, уулын саһанай уһа ходо нэмээн абадаг, хоёр тээһээ хана хабсагайнуудта хабшагдаад, харьялан, хөөһэтэн урдажа, хабсагайн шулуун өөдэ уһаяа нэшэн, хүсэеэ һорихо гэһэн юумэ шэнги, томо томо шулуунуудые мухарюулан хаяна.

Алтай хангайн нүгөөдэ мүрэн—Бия голтой ниилэхэһээ урид үшөө ехэл ута харгы дабажа гарана. Тиигэһэн бэеэрээ хоюулан хамтараад, гүн ехэ уһата Обь мүрэндэ шудхаран ородог.

Хүнэй һаналаа табижа һонирхохо сагай ерэтэр, энэ мүрэн иигээд лэ олон мянган жэлдэ урдажа хүүгэжэ байһаар.

— Катунь голой уһые ондоо тээшэнь урадхуулха тухай хэлэжэ үгэхэ гэнэ гүт?—гээд «Гидропроект» гэдэг Бүхэсоюзна институдай ахалагша инженер Леонид Шейнин намһаа дам асууба. — Анха түрүүн манай ленинградайхид энээн тухай һанамжа оруулһан юм. Тиигээд мүнөө энэ асуудал табигдана гээшэ. Бага сага юумын хэгдэжэ байбашье, энэмнай мүнөө дээрээ миил һанамжа зангаараа байнхай гэжэ дахин дабтаха ушартай болоноб.

Намтай хөөрэлдэжэ байһан инженер хара хабтаһатай зузаан саарһа стол дээрэ асаржа табиба. Эндэ Алтай Хангайн дэлхэй байгаали тухай, газар уһанай бүридэлгэ, экономико тухай тоо мэдээн суглуулагданхай. Эндэхи газар доро дараанда хэбтэһэн байгаалиин баялигые совет хүнүүд дүүрэн малтажа абана, хүдөө ажахыгаа хүгжөөнэ, шэнэ шэнэ хото город болон промышленна түб газарнуудые байгуулна. Тиихэлээрээ электрын элшэ хүсэ хэрэглэхэ ябадал улам ехэ болоно. Эгээ энээниие Катунь гол лэ үгэжэ хангаха байна ха юм.

ХАДА ХАБСАГАЙН ГИДРОУЗЕЛ

— Бидэ эндэ хаалта хэхэ һанаатай байнабди,—гээд тэрэ инженер карта дээгүүр карандаашаараа заагаад хэлэнэ. — Зүгөөр, үлэмжэ тааруу ондоошье хаалтанууд энээнэй орондо хэгдэжэ магад. Энээхэн багта зуугаад метр үндэртэй хаалта бодхоохобди гэһэн бэеэрээ, дошхон зантай энэ голые карандашаараа заагаад, тэмдэг табина. Дураараа урдахаяа болиһон Катунь дэлбэрэн билтаржа, эндэ хэмэл нуур бии болохо ушартай.

Хада газарта бии болгогдоһон нуур уһанайнгаа эхин тээшэ жараад километр тухай гонзойхо юм. Тэгшэ газараар урдадаг гол мүрэнүүдэй хаалта барихада бии болоһон ехэ ехэ далайнуудтай жэшэбэл, Катунь мүрэнһөө гараһан сөөрэм нуур тиимэшье ехэ бэшэ, оройдоо зуу-зуун хорёод дүрбэлжэн километр болохо жэшээтэй. Тиихэдээ хоёр-гурбан миллиард кубометр уһа багтааха, тэрэнь Москвагай нэрэмжэтэ каналай эхи татаһан Волго мүрэн шадархи Московско далайһаа оройдоол нэгэ хахад-хоёр дахин ехэ байха.

— Хаалтын дэргэдэ турбина тодхохо болоо һаа, хэды шэнээн хүсэтэй гидроэлектрическэ станцитай болохомнай гээшэб?—гээд, проект зохёогшодой һанаандаа хадагалһан юумэ одоошье тааба хаб гэжэ багсаагаад дуугараа һэм.

— Тэндэ сугларһан уһые бултынь голлуулан урадхуулжа шадаад байбашье һаа, мүртэй юумэ боложо үгэхэгүй. Юрэдөө энээн тухай хэлсэһэнэйшье хэрэггүй хаш даа. Оройдоо хоёр зуугаад мянган киловатт болохо байна ха юм. Мүнөөхи голой уһые тэрэ хэбээрнь байлгаһан мүртөө хэдэн дахин ехэ элшэ хүсэ гаргажа абаха һанаатайбди...

— Харагты даа,—гээд карта дээгүүр карандашаар зуралаа татан, ерээдүйн нуурай эрьеые тойруулан харуулна. Баруун тээгээ энэ нуурнай Листвяга шэлын хабсагайда тулаха юм. Гансашье тулаад дүүрэхэгүй, харин шулуутай хаягыень уһаар дүүргэхэ болоно.

Листвяга гээшэ Катунь, тэрээнтэй зэргэлээд байһан Иртыш мүрэнүүдэй хоорондохи хилэ табиһан хада уула болоно. Эгээ энэ хоёр мүрэнэй хоорондохи нуга талын тэгшэ бэшэ, үндэр набтар байһан дээрэһээ, Катунь голой уһые ондоо тээшэнь урадхуулха һанал бодол түрэһэн байгаа.

ХОЁР МҮРЭНЭЙ ХООРОНДОХИ ХАБСАГАЙЕ НҮХЭЛХЭ

Ойро зуура дуугай һуужа байтараа инженер хөөрэжэ үргэлжэлбэ:

— Хабсагайн шулуун хана нүхэлжэ, арбан хоёр километр ута туннель гаргахабди. Тэрээн руу Катуниин уһан урадхуулагдаха. Саада таладань Катуниин уһанай хэмһээ зургаан зуун метр доогуур урдаһан Бухтарма гэжэ Иртыш худар шудхадаг гол бии. Тиихэдээ ехэл уруудам болохо байна ха юм.

— Хабсагай нүхэлжэ гараха туннель хэр зэргын болохоб?

—Түрүүшээр тэгшэ шахуу байха. Тиигээд яһала уруудам хэсэлүүр газараар урдаха байна. Дам саашаа бүри набтар болохо. Иигэжэ уйтан хабшуугаар урдаһан уһан турбинын шанага шэнги һэрбээ дээрэ айхабтар ехэ хүсэтэйгөөр бууха болоно. Туннель сооһоо гаража ерэхэдэнь, тэндэ дутахэнэ газар доро тодхогдоһон Белокатуниин гидроэлектростанци угтажа абаха. Тэрэнэй хүсэн нэгэ миллион киловатт болохоор хараалагдана.

—Ондоо тээшэнь урадхуулхада эды шэнээн ехэ элшэ хүсэ нэмэжэ үгэхэ гү?

— Хэлсээнгүй даа. Манай ниислэл хото соогуур гарадаг Москва мүрэнэй уһанда орходоо һураггүй ехэ уһан урдахаһаа гадна, тэрэмнай Хойто Америкэдэхи суута Ниагаратай сасуулбал—арба дахин, мүн Африка түбиин Викториһоо таба дахин үндэр дээрэһээ бууһан уһан али тухай ехэ хүсэтэйгөөр урдаха гэжэ һананат. Зүгөөр, Катунь мүрэнэй уһан тэдээнһээ нилээд бага байна ааб даа.

Хазаарлагдаһан Катуниин уһан Бухтарма мүрэнтэй ниилээд, Зайсан гэжэ хадын нуурай үгы болотор шэнгээһэн айхабтар ехэ хэмэл далай руу шудхаха юм. Дам саашаа Иртыш мүрэндэ ороод, Бухтарминска Усть-Каменогорско гэжэ хоёр гидростанциин турбиные эрьюулхэ болоно.

Тиигээд шэнэ турбинануудые тодхожо табихын тула ямаршье гаргаша хэлтэгүйгөөр гэхэ гү, али түлөөһэгүйгөөр электрын элшэ хүсэ нэмэжэ абаха аргатай болохобди. Һүүлэрнь Иртыш мүрэн дээрэхи гидроэлектростанцинуудые барижа дүүргэхэдэ, уһаниинь ондоо станцинуудай турбина хүдэлгэхэ ушартай. Тэндэһээ гараһан уһаар Иртыш тойронхи үргэн ехэ нуга тала газар уһалагдадаг болохо.

ГАНСА НЭГЭ ЮУМЭЭР ДҮҮРЭХЭ ХЭРЭГ БЭШЭ

— Хүнэй эрхэ мэдэлдэ орожо, баруулжаа урдаһан Катунь мүрэнһөө абтаха юумэн иигээд лэ дүүрэхэ бэшэ юм. Ондоо һаба худар урдаха болоһонойнь дашарамда, газар доро тодхогдохо гидроэлектростанциин хүсые бүри ехэ болгохо гэһэн дурадхал оруулһан байгаабди.

— Арбан таба-хорин процентээр гү?

— Горитой ехээр ааб даа. Түрүүшын һанаашалгада орходоо хоёр дахин ехэ элшэ хүсэ гаргажа абахабди. Жэшээнь, нэгэ миллион бэшэ, харин хоёр миллион киловатт. Тиигээд ерэхэлээрээ, манай бүтээхэ гэһэн энэ шухаг станци дэлхэйн бүмбэргэсэй түрүүшын арбан ГЭС-эй тоодо оролсодог болохо.

— Манай Совет гүрэнэй баатар ехэ хүсэтэ Братска, Куйбышевскэ, Волгоградска—эдэ гурбан—ГЭС-эй удаа Грэнди-Кули гэжэ американска станци ороно. Зүгөөр, Енисей мүрэн дээрэхи Красноярска, Нил мүрэн дээрэхи Асуанай ГЭС-үүд тэрэ американска станциие мэнэ ахижа гараха байха.

— Ямар аргаар иигэжэ хоёр дахин ехэ хүсэтэй болгохобта?

— Олон ондоо арга байха даа. Жэшээнь, Катунь мүрэн дээрэхи түрүүшын хаалтын доодо талада хоёрдохи хаалта дахин түхеэржэ болохо байна. Тиигээд хоёрдохёо хаагдаһан уһые хүсэ ехэтэй бүлүүрээр дээдэ тэхи хранилища хударни оруулжа болохо. Зуугаад метр үндэр үгсэлүүр өөдэ уһа гаргажа, ехэ гаргаша хэгдэбэшье, зургаан зуун метр үндэрһөө буужа ерэһэн уһан ашыень дүүрэн харюулха байна.

Энээнэй ашаар электростанциин хүсые 50 процентээр ехэ болгохо арга бии. Тиихэдээ нэгэ миллион бэшэ, харин миллион хахад киловатт хүсэтэй станци бариха юм.

Баһа, ондоо тэгүүр хабсагай нүхэлжэ туннель гаргабал, бүри ехэ үндэрһөө уһан буужа турбина хүдэлгөөд, 750 мянган киловатт хүсэтэй зайн гал үгэжэ шадаха байна.

Мүн бэшэшье зоримгой һанамжанууд хэлэгдэхэ байха. Тобшоор хэлэбэл, Белокатунска ГЭС жэл бүри хэдэн миллиард киловатт хэмжээтэй, үнэгүй элшэ хүсэ үгэхэһөө гадна, тэндэхи газар дайдые ундалуулха аргатай болохо юм.

Г. БЛОК,
АПН-эй научна шэнжэлэгшэ.

ХУБИ ЗАЯАН

Хүн бүхэндэ өөрын хуби заяан тудадаг. Нэгэн—хара багаһаа тулижа, хамаг юумээр дуталдажа, хэдышье оролдоо, хара хүлһэсэ адхаашье һаа, өөдөө гарадаггүй, мунхижал ябадаг. Харин нүгөөдэнь—урасхалай хара хөөһэн шэнги, хүнгэхэнөөр урда урдаһаар, хүсэ шадалаа оройдоошье гаргангүй, хүнгэн мүрөөр хүл дээрээ гаража, хүн зоной дунда һархайтан ябадаг. Хуби заяанай харгын энэ али нэгэн һалаагаар ябаха гэһэн табисуур хүн бүхэндэ байдаг гэхэ мэтээр урданай үбгэд, хүгшэдэй хөөрэжэ байхыень нэгэнтэ бэшэ шагнаа бэлэйб. Теэд тэдэ үбгэд, хүгшэдэй залуу наһанайнь зам тиимэшье байжа болоо.

Имэ хөөрэлдөөнэй гарахада намда нютагайм гэнэ басаганай намтар ходо һанагдаадхидаг.

...Хүгшэн эжы, эхэ, абаншье бии һэн. Дайн дажарай шэрүүн шанга жэлнүүд, эдихэ юумэн, үмдэхэ хубсаһан хомор. Бүлэ бүхэндэ хүшэр хүндэ. Балдамаа тиихэдэ үшөө бага балшар һэн. Тэрэнэй бүлынхид бүришье хүшэр хүндэ байдалтай бэлэй. Хүгшэн эжы һохор, эхынь бэе үлбэр муу, үбшэ хабшан таһалдахагүй. Абань тиихэдэ залуушье һаа, хэрзэгы - хатуу, архи тамхи уухадаа, гэр бүлэдөө ямар нэгэн ан арьяатан мэтэ боложо, гэр соогоо баттахагүй, айлгаха, һүрдөөхэһөө эхилээд, гар хүлөөрөөшье дутынхидтөө хүрэжэ, зобохо тулихые үзүүлһэн хүн. Имэ байдалда өөрынь эхэ мууда муудаһаар һүүлэй һүүлдэ наһа бараа. Уданшьегүй абань өөрынгөө хара мүр хараад, Балдамаа басагаханиие хүгшэн эжытэйнь орхёод арилшаһан юм.

Игэжэ өөдэгүй үншэн үрөөһэн хоёр үлөө һэн.

Балдамаа багашье һаа, нютаг зонойнгоо, түрэл засагайнгаа туһаламжаар һургуулида һуража, үзэг бэшэг мэдэхэ болоод, хүгшэн эжыгээ харахын тула колхозой ажалда ябажа эхилбэ. Хара багаһаа ажалай амта таниһан энэ басаган үсэд нэтэрүүгээр оролдобо, хара хүдэлмэриин хэршье хүшэр хүндэ байгаашье һаань, эдихэеэ олохо, мүн хүгшэн эжыгээ тэжээхэ аргатай болобо. Яажа мэдэхэб, магад тиижэ ябахадаа, Балдамаа үншэрһэнэйнгөө гашуудалые, голхорһон бариһанаа, һанаа сэдьхэлэйнгээ үйдхарые хара ажалаар бүтүүлхэ гэһэншье байжа болоо. Алинииньшье байжа магад, тиибэшье ажалай, гансал ажалай ашаар хүн болохо байһанаа үншэн басаганай ой ухаандаа абаһаниинь хожомоо хуби заяаень шиидхэһэн юм.

Колхозой ажалые илгангүй, алинданшье—газар хахалалгадашье, таряа хуряалгадашье, малдашье—хамаагүй ябалсаһаар, ажал хэрэгтэ улам дуратай боложо, дүршэжэ, хүнэй зэргэ хэхэ шадалтай, хүнэй зэргэ болохо бодолготой боложо, хүн бэеэ бэелбэ. Тиигэ тиигэһээр колхозой түрүү хүнүүдэй зэргэдэ гаража, үнэн нэрээ нэрлүүлжэ, хүн зонойнгоо омог түрүүлдэг болоходонь, одоолшье энэ басаган хүл дээрээ гараба гэжэ нютаг зониинь баярлаа бэлэй.

Балдамаа сагай ошоһые мэдээшьегүй һаа, бэеэ бэелһэндээ, ажабайдалайнгаа гасаланта харгые дабажа гараһандаа өөрөөшье баярлана. Одоол игэхэдээ һанаа сэдьхэлэй адаряата шарха бүтүүлэгдэжэ, хуби заяанайнгаа дардам харгы дээрэ гарагдаба, өөрынгөө хубитые бэдэрхэ зол жаргал олдобо гээшэ гэжэ һанаагаа дүүргээ һэн.

Энэнь Балдамаагай ажабайдалай эхин шата болоно бшуу.

Саашадаа тэрэнэй урдахи харгы манай залуушуулай ябажа гарадаг харгыл ха юм даа. Тиигээшье һаа, энэ харгы Балдамаада онсо ехэ удхатайгаар һанагдадаг. Энэньшье ойлгосотой. Эдир наһанһаа өөрөө, өөрынгөө хүсэ шадалаар, энэ хүнгэн бэшэ зам дабажа гараһан тула тэрэнэй үнэ сэнгыень һайнаар мэдэнэ. Ажабайдалайнь энэ зам тэрээндэ наһанайнь һургуули сохом болоһон. Теэд тиимэшье гээшэ ха. Ажалай һургуулиие эды наһанһаа игэжэ эрхим һайнаар дүүргэхэ гээшэ хүнгэн бэшэ, бэрхэшээл байгаа ёһотой. Хэрбээ тэрэниие дүүргээ хадаа саашадаа эрхим хүнүүдэй нэгэн болохол ёһотой.

Тиимэ даа, Балдамаа мүнөө республикымнай эрхим хүнүүдэй нэгэн гэжэ хэлүүлхэ эрхэтэйшье, тиигэжэ хэлүүлнэшье.

Тэрэнэй ажал тухай мэдээсэхын урда тээ өөрынь мүнөөнэй ажаһуудал тухай хэдэн үгэ.

Балдамаа Базарова хара хүлһөөрөө, хүнгэн бэшээр олоһон зол жаргалаа хубаалдаха нүхэртэй болоод, хүгшэн эжы, хадам абатаяа хамта мүнөө Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхоздо ажаһуудаг. Наһанайнгаа жаргал эдлэхэ эхи игэжэ бүхөөр табинхай. Хоёр хүгшэдынь, илангаяа өөрынь хүгшэн эжы, омог баяраар дүүрэн. Энэ бүлындэ ороо һаа, эбтэй эетэй хүнүүдэй инаг дуранай энхэ һайхан ольһондо дүүрэн дулаасаад гараха байхат.

Балдамаа колхозой һаалишан болоһоор үнинэй. Сагаан эдеэ салгидуулжа, эрхим һаалишанай соло дуудуулһааршье мүн лэ үнинэй. Энэ һаалишанай нэрэ ганса колхоздоо бэшэ, мүн управлени, республика соогоошье алдаршана. Республикын түрүү һаалишадай нэрэнүүдые дуудаһал, тэрэнэй нэрэ түрүүшын зэргэдэ соностохо. Мүнөө зунай һарануудта мянган литр һү үнеэн бүриһөө һааха гэһэн уялгань амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна.

Балдамаа Базарова һаалишанай уялга дүүргэхэһээ гадна, фермые даагша болонхой. Энэшье талаараа тэрэ жэшээ харуулдаг. Малайнь байра соо ороходо эзэн хүнэй ажал эли: сэбэр һаруул, хамаг түхеэрэлгэ зэмсэгүүд байра байрадаа зохидхоноор табяатай. һаалишадай ажалай гурим журамшье ябгэмэ эмхидэлтэй. Энээнэй ашаар фермэ һү һаалияраа түрүү зэргэдэ ябана. Мүнөө коммунис ажалай коллектив гэһэн нэрэ зэргын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Фермые даагша һаалишанай баян дүршэлтэйшье һаа, ном һударһаа таһардаггүй, ажалай шэнэ, һонин арга дүрые бэдэржэл байдаг юм. Ажал һуралсал хоёр жэгдэ ябана.

—Ажалгүй ябаха гэдэгые би ойлгологгүйб, хүн аад, ажалгүй ябаха гээшэм хайшаа юм? Ажал хэжэ хүн болохо гэһэн һургуулиие би дабажа гарааб, энэ һургуулиин аша туһые мүнөө өөрөө эдлэжэ ябанам. Ажал гээшэ ёһото жаргал хүндэ олгодог гэжэ ойлгодогбди,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

—Мүн ажалдаашье бэрхэшээл да баха хэрэгтэй бэшэ гү?

—Бэрхэшээлгүй ажал байдаггүй. Тиимэ юумэ үгы һаа, тэрэ һонигүй болошохо. Зүгөөр ажалай бэрхэшээлтэй тэмсэжэ, бэрхэшээлые дабаха гээшэ хүнэй жаргал гэдэг тон зүб.

Энэ хадаа ажалша хүнэй хүсэ шадалаар, оюун ухаагаар, тэрэнэй бүхы ажабайдалай замаар булад шэнгеэр шэрээгдэһэн үгэ байһаниинь ойлгосотой. Тиимэһээ тэрэ үнэтэй, удха схэтэй.

Энэ найруулга бэшэһэнэй ушар гэхэдэ: хүнэй хуби заяаншье гэжэ юу байхаб даа. Харин мүлжэлгэтэ обществодо байдаг ажалша хүнэй һуудал байдал тиимэ тулюур, тэрэниие дабажа гараха аргагүйдэхэдөө, хүнэй табисуур, хуби заяан гэхэ мэт дурдадаг байһаниинь мэдээжэ aaб [...] Хэрбээ хуушан сагта һууһан үбг[эд] хүгшэдэй үгөөр хэлэхэ болоо һ[аа] энэ үншэн хоёрой хуби заяан там[аа] харгытай байхань сохом һэн. Тул[ю] туйган байһан эдээндэ хэн ямар [...] һаламжа хүргэхэ байгааб, засаг [...] рэшье гэжэ тамалхаһаа ондоо [...] үгэхэ һэм. Харин Совет орондо, сов[ет] хүнүүдэй дунда мүндэлһэн Балдам[аа] басаганай хуби заяан жаргалай д[ар]дам харгытай байжа, сүлөөтэ аж[а]лай сэбэр сэржэмдэ хүртэхэдөө, ун[эн] бүриин сэсэгүүдээр һалбаран ба[й]раа. Имэ үзэгдэл гансал социал[истическа] орон дотор үзэгдэхэл.

Тиихэдэ ажал—хүнэй жаргал[ай] эшэ үндэһэн гэжэ энэ хүнэй ажаб[ай]далай намтар үшөө дахин гэршэл[нэ].

Нэмэжэ хэлэхэдэ, Балдамаагай а[...] мүнөөшье бии. Наһатай болонх[ой] ганса бэе. Басагаа орхиһоноо хал[...] ладагшье байжа болохо. Харюу [...] рюудаа гэжэ бидэ хэлэе. Теэд Ба[за]рова Балдамаа тиигэжэ хэлэнэгүй. [...] рэ сагтаа хэрише гашуудалтай ба[й]гаа һаа, жаргалай биттархада [...] шарһан тэрэ ушар Балдамаада марта[...] даа, харин абынь лэ сэдьхэлдэ...

...Абань хаа яахан энэ нютаг ерэ[...] басаганайнгаа халуун сайе үгаа[...] Буряад ёһоор хүндэлүүлээд ошод[...] Тиихэдээ мөнсогор мөнсогор дуһа[...] нууд үншэрһэн нюдэнүүдһээнь дуһа[...] даг юм. Сэдьхэлайнь хүлгөө тух[ай] эндэ хэлэһэнэйншье үлүү ха.

Харин ажалша басаганай сэдьх[эл] һайхан лэ гээшэ ааб даа.

М. БУЛАГАЕВ.

ХҮҮГЭХЭН

Нима ЦЫНГУЕВ

Зунай наранай дэлхэйе һалбаруулһандал,
Зүрхэнэй энхэрэл дулаасуулнаш, хүүгэхэн.
Шэргэшэгүй тунгалаг Байгалай уһандал,
Сэдьхэлэй баяр халяанаш, хүүгэхэн.

Альган дээрэ миһэлзэн байхадаа,
Алтан дэлхэйн һайханиие гэршэлнэш.
Бамбагархан хасарыш үндэн таалахада,
Байгаалиин сэсэгэн хангалһаа хэншэгхэнш.

Арбаганан, таршалан гэнтэ бархирхадаа,
Абыш, энхэрыш гэнэл абадаа.
Энеэбхилэн, ангалзан, үндэгэшэн байхадаа,
Эдеэлүүлыш, наадхуулыш гэнэл эжыдээ.

Хүүгэд, дэлхэйн хүүгэд баран,
Хөөрхэн гарнуудаа һарбайнал эрхэлэн.
Амгалан байдал тэдэндэ хэрэгтэйл,
Аба эжы, алтан наран...

ЗУНАЙ САГАЙ ЗУЛГЫДА

Түрэл орон нютагаа шэнжэлхэ, эрдэни баялигтайнь танилсаха—туризм гээшэмнай үхибүүдые хүмүүжүүлгын нэгэ шухала хуби гэжэ тоолодогбди. Тиимэһээ манай һургуулиин багшанар энэ хэрэгтэ ехэ һаналаа табидаг, нютагайнгаа түүхэ домогтой һурагшадаа танилсуулха гэжэ оролдодог гээшэ.

Үнгэрэгшэ 1963—64 оной һуралсалай жэл соо һургуулидаа музейтэй болонхойбди. Тэндэмнай түүхын, этнографиин, геологиин болон «манай колхоз» гэһэн дүрбэн таһагтай.

һургуулидамнай 33166-дахи номерой туристическэ отряд байгуулагданхай. Зунайнгаа амаралтын үедэ манай отрядайхид түрэл нютагаараа хэдэ хэдэн аяншалгануудые хэһэн байна. һуралсалай жэлэй һүүлээр Мухар-Шэбэрэйнгээ аймагай слёдто манай отрядайхид хабаадалсаа. Энээндэ 10 һургуулиин отряд суглараа. Манай һургуулиин отряд энэ мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлээ юм.

Аймагтаа эрхимлэжэ гараһан тула республиканска туристическэ слёдто хабаадаха болоһондоо отрядаймнай үхибүүд бүришье урмашаа һэн. Июль һарын эхеэр улам эршэтэйгээр бэлэдхэжэ эхилбэбди. Энэ үе соо һухын-Булаг, Хухюуртын-Булаг гэжэ газарнуудаар ябаабди. Эндэхи хадын шулуунуудай, ургамалай һонин дээжые суглуулаабди.

һухын-Булаг. Энэ газар юундэ имэ нэрэтэй болоһон байгааб? Урда сагта нэгэ хүн тэндэ һухэеэ гээһэн байгаа ха. Тэрэ һухын хэбтэһэн газарһаа хожомоо булаг дэлбэрэн гараа юм ха гэжэ хэлсэдэг. һүүлдэнь тэндэ айл тосхон бии болоходоо, һухын-Булаг гэжэ нэрэтэй нютаг болоһон юм. Гушаад оноор энэ нютагта «Шэнэ байдал» гэжэ колхоз тогтоһон байгаа. 1953 ондо Бар нютагай «Улаан-Туяа» колхозтой хамтарһан. Мүнөө һухын-Булагта «Забайкалец» колхозой хони, үхэрэй фермэ байрланхай.

Республиканска туристическэ слёдто манай отрядай үхибүүд бүхы хаба шадалаа харуулаа гээшэ. Арба нэгэн жэлэй 15, найман жэлэй 26 һургуули энэ слёдто хабаадаа. Найман жэлэй һургуулинууд соогоо манайхин 3-дахи һуурида гараа. Энэ үрэ дүнгүүдээ шамарланагүйбди. Тиигэбэшье, өөһэдынгөө шадабариие улам мэргэжүүлхые оролдохобди. Имэрхүү мүрысөөндэ дахин хабаадажа, эрхим үрэ дүн түйлаха хүсэлэнтэй бусаабди.

Б. ЦЫРЕНОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай Хушуун-Үзүүрэй 8 жэлэй һургуулиин 33166-дахи туристическэ отрядай эрхилэгшэ.

ЗУРЫҺАН, ЗУРЫҺАН ХАРГЫГААР...

Аяархан холо ошодог арбаад гаран харгынуудай бэлшэр—автовокзалнай. Алишье таладань тэрэнэй үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор улад зон таһарнагүй. Тэдэнэй олонхинь ехэ аажам амгалан.... Гэбэшье баһа тэндэ удаан һахижа, ехэ һандагай һууха болоһон хүнүүдшье харагдана. Тиин байтар:

— Аһайш. Одоол ерэбэ хаям,—гэлдээд, бүлэг зон һуури дээрэһээ нэерэн бодожо, «Улаан-Үдэ — Хоринск» гэһэн аржагар тодо гаршагтай, 56—80 номерой автобусто дүтэлнэ. Тиихэдэнь улаа эрээн самсатай, бага зухыд гэһэн хүдэр бүдүүн жолоошон машинынгаа үйтахан үүдэ онгойлгожо, элидхэл хэлэхэеэ гү, али хахасахаяа байһан маяг үзүүлэн:

— Бү хөөрсэгэнэлдэгты. Билет лэ абаһан зон һууха,—гэээд соносхоодхино. Теэд зүбшье юм aaб даа. Тиихэдэнь билет абажа үрдиһэн улад хэнһээшье хүндэтэйгөөр автобус соо орожо һуунад... Билетгүйшүүл эртээнһээ һэр-мэр гэлдэжэ, «вокзалай начальниггтай хөөрэлдэжэ, хоёрдохи автобус ябуулха арга бэдэрэе, гэлсэнэ, иишэ тиишээ гүйлдэнэшье. «Нэмэжэ дээрэнь нэгэшье автобус үгэхэгүйбди»,—гэжэ начальнигай захирхада, үнөөхи улад энэ автобусойнгоо үүдэндэ дахинаа бөөгнэржэ: «командировкодо гарахамни... хүбүүнэйдээ ошохомни... Ехэ яаралтай һэмби... һуулгажа үзыт» гэһэн бүдүүн, нарин хоолойтой домог дорьбоон, оог хашхараан соностожо эхилнэ. Энэ гүйлтыень жолоошо хэшээһэн хэбэр үзүүлжэ, хэһэг олон хүнүүдые ерүүлээд лэ, үүдэеэ хаб-яб гэтэр хаажархёод, автобусоо һуурииһаань даб гүүлэнэ. Үнөөхи билетгүй ороошод—арба гаран хүнүүд һандалинуудай хоорондохи коридор соо хүл дээрээ зогсоһон болобошье, «юрэдөө һуулгаһаниинь болоо» гэһэншүүгээр ехэл урматайнууд, гүбэр-шэбэр гэлдэнэ. «Энэшни хууляраа болоо һаа, бидэниие һуулгахагүй байна»,—гээд хэншьеб үгэлнэ. Жолоошоншье энэ хэлэгшыень үгаа хүхюутэйгөөр шагнаархан һуужа. автобусоо дабшуулна.

Тиигээд лэ Эрхирэгһээ зүүлжэ нилээд холо ошоһон хойноо автобусшье тогтошолой. Жолоошон (Леонид Радионов гэжэ хүн) кабина сооһоо «зал» руугаа бултайжа:

— Зай, билетгүй улад тоосоогоо хэе,—гээд шангархан янзатайгаар зандана.

— Тиихэл бэд даа. Түлөөһэгүй миин һуужа яажа болохоб. Түсэбөөшье дүүргэхэдэнь нэмэри болохо ёһотой, би Хори тосхон хүрэтэр һэнби,—гээд хэншьеб гурбан шара солхооб һарбайна. Жолоошон тэрэнииень шүүрэн абажа, арһан хара сүүмхэ руугаа гударна. Энэ мэтээр бусад бүхы улад тоособо янзатай.

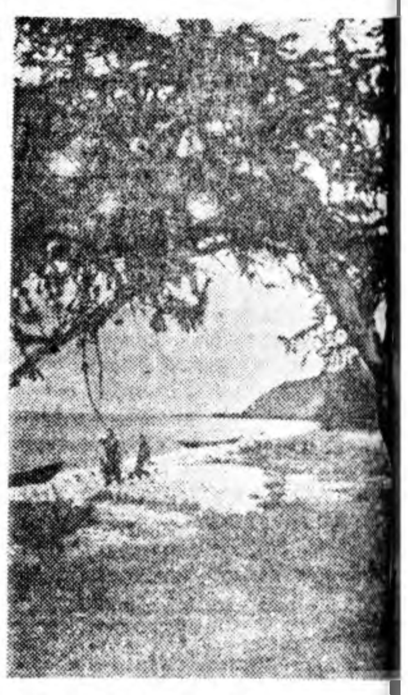
Удинск тосхонһоо зүүлжэ ябахадаа анхан һуужа гараашадай хахадынь шахуу бууһан байжа, шэнэ пассажирнууд һууна.

Тиигээд «үлүү» пассажирнуудай олонхидойнь мүнгэсэ үгэхэнь харагдаад лэ, харгыда, мүн хори тосхон хүрэжэ ерээд автобусһоо буухадаймнайшье, билет абахань огто харагдаагүй һэн.

Ихэдээ хайшаа юумэ болоно гээшэб? Жолоошо үнэхөөр зоной түлөө һанаагаа зободог, түсэбөө дүүргэхые оролдодог байгаа һаа, хүн бүхэндэ илгадгүй билет барюулха һааб даа. Харин үнэн дээрээ энэмнай өөртөө олзо барыша гаргажа эдиһэн ябадал болоно бэшэ гү.

Тиихэдэ августын 15-най—урда субботын үдэр һэн. Хүн зоншье аргагүй олон байгаа бэлэй. Энэниие хараадаа абажа, нэмэлтэ автобусуудые ябуулаг лэ, мүн хэтэрһэн зирам жолоошодой амые татадаг болог лэ гэжэ автовокзалда, автотранспортна конторододо һануулмаар байна.

Ц. АЛЕКСЕЕВА.

БАЙГАЛАЙ ЭРЬЕДЭ.
Ф. Сорокиной фото.

Онтохон

БООСООН

ХАЛУУН үдэр байгаа. Хандагайнууд уһанда орохоёо хадаһаа бууба. Доодо голой үбгэн хандагайда залуушуул дурлажа захалба.

Тэдэнь наада хаража садахадаа:

— Шунгаад хэмнай удаан байнаб, шэлээд эбаг бидэн сооһоо, — гэжэ һүрмэгэнэхэдэн байба һүбэлгэн нэгэ эмэ хандагай.

— Тиигэе, тиигэе,— гэжэ бэшэниинь дэмжэбэ.

Булта нуурта шунгабад.

«Шунгажа һураһан, дуршэл ехэтэй намда шолмохонууд шүүгдэхэнь даа. Хэниень шэлэхэм aaб» гэжэ һанан-һанан хэбтэбэ үбгэн хандагай уһанай оёорто.

Уданшьегүй бэшэниинь уһанһаа гаража, һарьһатахаяа хожом болиг гэжэ энеэлдэһээр ябашалай.

Шүүбэшье бэзэб гэһэн һанаатай шохогонон өөдөө гарахадань, нэгэшье хандагай байбагүй.

Гасаалагдаһанаа һая мэдэхэдээ, гааран, уһа худхан тээмэлзэхэдэнь, «бэеэр энэмнай томошье һаа, бэедээ хүрэхэ ухаагүй хаш даа» гэжэ уһанай амитад хэлсэбэ.

Ц. БИМБАЕВ.

Хобууша

Соорхой хармаан
Соохи
Һамар удаан ябадаггүй.
Сохом тиимэл
Сордом хэлэтын
Созоош татаагүй үгэнүүд.
Шэхэндээ дуулаһанаа,
Шэртэжэ хараһанаа,
Һанаһан соогоо
Һааюулха, һааюулха.
Атаа жүтөөн
Арзаганана зосоонь.
Хүсэжэ ядан
Хүнүүдтэ хусана.
Ута хэлээрээ
Унагаахые хүсэнэ.
Хуха нуга
Хэлэхэеэ зобоно.
Хараал шэрээл
Хабһан доронь,
Муу һанаан
Толгой соонь —
Имэл даа хобууша
Энээнииел хэһээгты.

Үндэр наһатай болоошье һаа...

Абхазска АССР-эй (Грузи) Очамчирска үйлэдбэриин управлени[ин] Квитоули тосхондохи колхозой [...] шүүн Хьфаф Ласурия 128 наһа [...] һалба. Тэрэ тиимэ ехэ наһатай бо[...] лобошье, ажалгүй һуужа шадада[г]гүй: наранай гарахадал бүхы кол[...] хозниггудтай суггаа ажалда гара[...] дадаг.

Мүнөө тэрэ сайн үргаса хүрял[...] сана. Тиихэдээ залуушуулһаа бо[...] лайн е дутададаггүй, даабаряа хо[...] үлүүлэн дүүргэдэг. Үргаса хурял[...] гын эхилһэнһээ хойшо 1 тон[н] сайн намаа суглуулаа.

— Түрэл Коммунис партиин ар[...] гоной зол жаргалай түлөө оро[...] лолго маанадта шэнэ хүсэ шада[л] оруулна,—гэжэ Хьфаф Ласури[я] хүхюутэйгөөр хөөрэнэ.

«Медицинскэ газетэһээ» абтаба.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Халаалхай

ГУДАМЖЫН „ДАЛАЙЕ" ОЙМОХОДОО...

Улаан-Үдэ хотомнай
Дулаан нажарай аадарта
Дуран соогоо һэрюусэн,
Дуутай шуутай гоёл даа.

Үйлсөөр дүүрэн уһан
Үерлэн эбхэрэн урдаха.
Шэлдэн хатуу асфальт
Шэлдэл адляар яларха.

Ногоон модод сэсэрлиг
Нюдэсэ сэлмээн нэмжыхэ.
Агаар сэлгеэн тунгалаг
Аглаг сээжыеш сэнгээхэ.

...Улаан-Үдымнай харгышад
Дулаан нажарай аадарта
Баяртай гү, али уйтай гү?
Батаар үшөө элирээгүй.

Гастрономой урда тээ
«Газаа далай» долгилдог.
Смолиной үйлсын һэжүүртэ
Шууятай «мүрэн» урдадаг.

Советскэ үйлсын дээрэхи
Сэхэ үндэр эрьеые
Шулуун бетоноор хобоолжо,
Шортоо оролдоо харгышад.

Һурхэй шабаһан бетониинь
Һүүлшын аадарай эршэдэ
Эбхэрэн урдашоо.
Эрьень хамхаршоо...

Дэмы аашатан уһан
Дээрэһээ харьялан ерээ.
Балтахиновай нэрэмжэтэ үйлсые
Булажархёо элһээр.

Трамвайнууд
Тяг зогсошоо,
Таксинуудшье шабардашоо...

Хараал табин жолоошод,
Харгышадые «хэрээһэлээ».
Асфальтаа яндаар дэбдинэт!
Алим бэе уһанай хаанаб?
Хэсүү элһэн үйлсэнүүд
Хэзээ шулуун болохоб?

Гудамжануудай «далайе»
Гуталаа тайлаад гаталхадаа,
Хамха һүрэһэн асфальтда
Хагза хүлөө татахадаа,
Харгышадай муугаар
ажаллаһандань
Харам буухаш заатагүй.

Шанар муугаар хэгдэһэн
Шала бетон үдьхэлхэш.
Хиидэ һалаһан мүнгэндэ
Халаг хухы табилтай.

Хатан тэнгэри зэмэтэй гү?
Харгышад, барилгашад зэмэтэй гү?
Һүүлшын аадарай долгин
Һүрхэйхэн «судья» болоо:

Харгышадай хэрэгэй шанарые
Харуулаа элеэр олондо.
ДСУ-гайшье модон конторо
Уһанда һайсахан шунгаа.

Гооронсо үндэр гэртэйдээ
Горсоведшье гарасалдаа.
Гудамжын барилга тухай
Горсовет бодожо үзөө гү?

Дардамаар үйлсэнүүд нэмжыжэ,
«Далайнууд» юрэдөө бү үзэгдэг!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика доторнай үе үе үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудаар бороон орохо. Зүүн тээһээ пулашатаар һалхилха. Хойто аймагуудаар 16—21, бусад нютагуудаар 21—16, Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 11—13, үдэртөө — 21—23 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Августын 23, 24-нэй үдэрнүүдтэ Буряадаймнай нютаг дэбисхэр дээрэ бага зэргэ үүлэтэйшэг, урда аймагуудаар хура бороотой байха. Зүүн тээһээ дунда зэргын һалхитай, һүниндөө хойто аймагуудаар 0—5, бусад нютагуудаар 7—12, үдэртөө 21—26 градус дулаан байхаар хараалагдана.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: нүхэр Н. С. Хрущев Чехословакида хүлеэгдэнэ. Советскэ партийно-правительственна делегациин Бухарестдэ ошоһон тухай мэдээсэл.—«Мүнөөдэрэй баатарнуудта үгэ үгтэнэ» гэһэн түрүү бэшэг. Яруунын таряашад гүрэндөө 580.000 пүүд таряа тушаахань. «Хэн энээниие харюусахаб» гэһэн гаршагтай комсомол-залуушуулай постнуудһаа абтаһан дохёо; «Буряад орон доторнай» гэһэн гаршаг доро республикын һонин мэдээсэлнүүд толилогдобо.

Мүнөөдэрэй номерто:

Хоёрдохи хуудаһанда: «Химиин шухала барилганууд дээрэ» гэһэн рубрика доро Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадһаа В Аврамовагай «Гарзануудынь харюугаа нэхэнэ» гэһэн корреспонденци, «Коммунистнуудай гэртээ һууҳада...» гэһэн В. Орловой бэшэг; В. Николаевай «Дуунууд нигэжэ зохёогдоно» гэһэн репортаж. Орон доторнай боложо байһан һүүлэй һонин толилогдоо.

Гурбадахи хуудаһанда: гадаадын байдал тухай ТАСС-ай корреспондентнэрэй мэдээсэлнүүд; Кипртэхи байдал тухай президент Макариосой мэдүүлгэ; «Ханн барисаанай зэмаар» гэһэн журналистын тэмдэглэл хэблэгдэбэ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: субботын үдэртэ зорюулагдаһан элдэб һонин материалнууд ниитэлэгдэбэ: Ф. Чирсинэй «Ягаан тайга», Л. Сумкинагай Григорий Коннов «Соёл» хамгаална» гэһэн гаршагтай фельетон; М. Дряхловай «Гэр бүлын концерт» гэһэн бэшэг болон бусад бэшэгүүд эндэ толилогдобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Байгалай үмэнэдэхи уужам тала нютагуудаар хаа-яа ушардаг тэмээнүүд...хаа хаанагүй дайралдадаг Украина нютагай «унаган» «Запорожец» машина (Агын Буряадай национальна округой Кировэй нэрэмжэтэ колхоз дээрэ).

Э. БРЮХАНЕНКЫН фото.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.
Н00199. Зак. № 736.